

Bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej

Jak uniezależnić się od rosyjskich paliw do 2027 r.?

Forum Energii to europejski, interdyscyplinarny think tank z Polski, którego zespół tworzą ekspertki i eksperci działający w obszarze energii. Łączymy doświadczenia zdobyte m.in. w administracji publicznej, biznesie, nauce i mediach.

Misją Forum Energii jest inicjowanie dialogu, proponowanie rozwiązań opartych na wiedzy, a także inspirowanie do działania na rzecz sprawiedliwej i efektywnej transformacji energetycznej, która prowadzi do neutralności klimatycznej. Cel ten realizujemy poprzez analizy, opinie i dyskusję na temat dekarbonizacji głównych obszarów gospodarki.

Wszystkie analizy Forum Energii mogą być powielane pod warunkiem wskazania ich źródła i autorów.

Raport powstał we współpracy z Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA) – niezależnym think tankiem badającym przyczyny zanieczyszczenia powietrza oraz, w ramach jednego z projektów, globalne szlaki eksportowe rosyjskich paliw kopalnych.

AUTOR

Maciej Zaniewicz – Forum Energii

WSPÓŁPRACA

Maciej Jakubik – Forum Energii

Petras Katinas – CREA

Isaac Levi – CREA

Dawid Trzeciak – Forum Energii

Luke Wickenden – CREA

Jędrzej Wójcik – Forum Energii

REDAKCJA

Julia Zaleska

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Karol Koszniec

KOREKTA

Małgorzata Kowalska

ZDJĘCIA

Wirestock, freepik

DATA PUBLIKACJI

lipiec 2025

SPIS TREŚCI

Wstęp	
Główne wnioski	3
1. Kontekst	5
2. Analiza polityki unijnej wobec rosyjskich paliw	6
2.1. Wpływ polityki UE na Rosję	7
2.2. Na drodze do niezależności od Rosji	9
3. Luki w unijnej polityce	10
3.1. Luki zaprojektowane w UE (22 mld euro)	11
3.2. Rosyjskie wyłomy (36,8 mld euro)	16
4. Mapa drogowa – jak Komisja Europejska planuje odejść od rosyjskich paliw	20
4.1. Propozycje Komisji Europejskiej	20
5. Rekomendacje	23
5.1. Gaz ziemny	23
5.2. Ropa naftowa	24
5.3. LPG i nawozy	25
6. Podsumowanie	26
Załącznik. Harmonogram sankcji	27
Bibliografia	28

Wstęp

Od lutego 2022 r., kiedy Rosja rozpoczęła pełnoskalową inwazję na Ukrainę, europejska polityka energetyczna wkroczyła w nową epokę. Uzależnienie od rosyjskich paliw kopalnych – przez lata postrzegane jako element pragmatyzmu gospodarczego – okazało się strategiczną słabością. Kreml w ostatnich 10 latach uczynił z dochodów ze sprzedaży surowców energetycznych główne źródło finansowania swojej agresji, a w 2021 r. zaczął wykorzystywać tę zależność jako narzędzie nacisku politycznego na Unię Europejską, co powinno trwale zmienić perspektywę energetyczną UE.

Unia Europejska, reagując na to zagrożenie, jeszcze w 2022 r. przyjęła plan REPowerEU, który zakładał stopniowe zmniejszanie importu rosyjskich paliw i dalszą dekarbonizację gospodarki UE z udziałem odnawialnych źródeł energii (w ramach unijnego pakietu „Gotowi na 55”). W maju 2025 r. Komisja Europejska opublikowała *Mapę drogową na rzecz zakończenia importu energii z Rosji* – plan konkretnych działań, które do końca 2027 r. mają skutecznie i bezpiecznie uwolnić Unię Europejską od importu rosyjskich surowców energetycznych.

Od 3 lat państwa UE w koordynacji z Brukselą prowadzą politykę ograniczania udziału rosyjskiego importu w bilansie energetycznym UE. Stopniowo zwiększa się też udział odnawialnych źródeł w krajowych mikсах energetycznych. Dzięki skoordynowanym i świadomym działaniom UE wydatki na rosyjskie paliwa spadły o niemal 80%, choć w 2024 r. europejskie firmy przelały aż 22 mld euro do Rosji, płacąc za dostawy paliw. To więcej niż wyniosła w tym roku pomoc Ukrainie.

Unijna polityka energetyczno-klimatyczna stoi w otwartym konflikcie z interesami Rosji. Nie tylko na polu biznesowo-energetycznym, ale również politycznym – wymaga bowiem pogłębionej współpracy i solidarności pomiędzy krajami UE.

Charakter zależności państw UE od importu z Rosji nie jest jednakowy. Niektóre państwa – jak importerzy rosyjskiego LNG – mogą z łatwością zrezygnować z dostaw z Rosji. Inne – jak importerzy gazociągowi bez dostępu do morza – muszą podjąć większy wysiłek. Jako europejski think tank z Polski nie mamy jednak wątpliwości, że długofalowo to kierunek słuszny, a realne bariery wdrażania są dobrze rozpoznane i możliwe do pokonania. Potrzeba jednak do tego politycznego poparcia. Polska powinna konsekwentnie przypominać o tym na forum UE.

Raport Forum Energii i CREA powstał jako wsparcie dla zaproponowanych przez Komisję Europejską działań zapowiedzianych w mapie drogowej REPowerEU z maja 2025 r. Analizujemy w nim mechanizmy obchodzenia sankcji, identyfikujemy najbardziej dochodowe kanały eksportu rosyjskiej energii oraz przedstawiamy zestaw realistycznych i możliwych do wdrożenia rekomendacji dla instytucji unijnych oraz państw członkowskich.

Unia Europejska przeszła długą drogę w kwestii polityki energetycznej. W ostatnich latach dominowała „zielona narracja”, która skupiała się w dużym stopniu na realizacji celów klimatycznych – wydawało się to wystarczająco mobilizujące zachodnie stolice do działania. Ta narracja jest teraz mocno atakowana, choć – jak widać – stawka jest znacznie większa.

Na horyzoncie pojawiają się oznaki zmęczenia politycznego i pokusa powrotu do starych biznesów z Rosją – jednak nie możemy sobie na to pozwolić. Liczymy, że nasza analiza w tym pomoże.

Zapraszam do lektury i dyskusji.

dr Joanna Pandera

Prezeska Forum Energii

Główne wnioski

- Do 2022 r. wciąż ok. 1/4 importowanego przez UE gazu i węgla oraz niemal połowa gazu pochodziły z Rosji. Mimo że Strategia Bezpieczeństwa Energetycznego UE z 2014 r.¹ przewidywała dywersyfikację dostaw, nie wszystkie państwa członkowskie realizowały jej założenia.
- Atak Rosji na Ukrainę oraz poprzedzający go rosyjski szantaż energetyczny państw UE – gdy Rosja celowo redukowała dostawy gazu przed zimą 2021/2022 – udowodniły, że Rosja traktuje dostawy paliw energetycznych do Europy jako element wywierania nacisku politycznego. Jednocześnie przychody ze sprzedaży paliw stanowią pokaźną pozycję w budżecie państwa rosyjskiego, z którego finansowane są m.in. zbrojenia.
- Całkowite i trwałe zerwanie relacji energetycznych z Rosją jest kluczowe z perspektywy bezpieczeństwa Europy – nie tylko pod względem energetycznym, ale również ze względu na europejską suwerenność. Planowe, solidarne i konsekwentne wdrażanie tej polityki daje gwarancję, że ta zmiana będzie bezpieczna dla państw członkowskich.
- W odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę Komisja Europejska ogłosiła w maju 2022 r. plan REPowerEU, w którym zobowiązała się do wyeliminowania zależności od importu rosyjskich paliw kopalnych do końca 2027 r.
- Dotychczasowe działania, czyli 17 pakietów sankcji oraz limity cenowe na ropę i paliwa (ang. *price caps*), przyniosły wymierne rezultaty. Import paliw z Rosji do UE spadł w porównaniu z 2021 r. o 80%. Mimo tego wysiłku z europejskich firm do Rosji w samym 2024 r. trafiło jednak aż 22 mld euro – to więcej niż kwota przeznaczana przez państwa unijne na wsparcie Ukrainy.
- Utrzymanie eksportu rosyjskich paliw do UE jest rezultatem luk istniejących w unijnej polityce redukcji zależności od rosyjskich paliw – zarówno zaprojektowanych przez UE w toku negocjacji z państwami członkowskimi derogacji, jak i świadomego omijania sankcji przez rosyjskie firmy oraz partnerów handlowych.
- Najbardziej dochodowymi dla Rosji i wciąż legalnymi działaniami są: eksport LNG do UE, eksport ropy rurociągiem Przyjaźń oraz eksport ropy do rafinerii w Indiach i Turcji, skąd paliwa trafiają następnie do państw UE. Dodatkowo Rosja wykorzystuje ponad 500 tankowców tzw. floty cieni, by omijać ograniczenia cenowe.
- Z technicznego punktu widzenia UE może całkowicie bezpiecznie zastąpić dostawy z Rosji do końca 2027 r. (nawet w przypadku najbardziej uzależnionych od Rosji Węgier i Słowacji). Istnieją alternatywne trasy dostaw gazu i ropy, terminale LNG oraz krajowa produkcja. Bariery mają dziś charakter głównie polityczny i ekonomiczny.
- W maju 2025 r. Komisja Europejska opublikowała mapę drogową wyeliminowania rosyjskich surowców do końca 2027 r. Znajduje się w niej wiele rozwiązań mających na celu realizację planu REPowerEU z 2022 r.

1

European Commission, *European Energy Security Strategy*, 2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0330>.

- W czerwcu 2025 r. Komisja Europejska opublikowała propozycję Regulacji wdrażającą większość zapisów z mapy drogowej². Krok ten rozpoczyna ścieżkę legislacyjną, w ramach której konieczne jest zatwierdzenie wspólnej wersji Regulacji przez Parlament Europejski i Radę (większością kwalifikowaną).
- Niniejszy raport odwołuje się do mapy drogowej i propozycji Regulacji, poddając je analizie i proponując szczegółowe rozwiązania oparte na propozycjach Komisji. Proponujemy m.in. zakazy zawierania nowych kontraktów gazowych, stopniowe limity ilościowe i cenowe na LNG, cła na gaz rurociągowy i nawozy, sankcje na rosyjskie firmy naftowe i rafinerie przetwarzające rosyjską ropę w państwach trzecich oraz pełną identyfikowalność pochodzenia paliw.
- Potencjalny wpływ uszczelnienia unijnej polityki na uszczuplenie rosyjskich przychodów z eksportu paliw znacząco wykracza ponad wartość transferu z UE do Rosji. Wprowadzenie postulowanych przez nas działań pozwoli na redukcję przychodów Rosji z eksportu paliw kopalnych i nawozów nawet o 60 mld euro – niemal trzykrotnie więcej niż obecnie wynosi wartość eksportu paliw z Rosji do UE.
- Wdrożenie tych środków nie zawsze wymaga jedności – wiele z nich może zostać wprowadzonych przez większość kwalifikowaną. Istnieją zatem realne, szybkie ścieżki egzekwowania celów REPowerEU.
- Trwałe odejście od importu rosyjskich surowców powinno być jednym z elementów nowej Strategii Zrównoważonego Bezpieczeństwa Energetycznego UE, której przyjęcie Forum Energii proponuje w raporcie *Towards sustainable energy security. Europe needs a new strategy now*³.
- Państwa UE mają potencjał, by skutecznie zakończyć zależność od rosyjskich paliw. To warunek spójnej polityki zagranicznej, ale też przyspieszenia transformacji energetycznej i wzmocnienia bezpieczeństwa wewnętrznego UE.

² European Commission, *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on phasing out Russian natural gas imports, improving monitoring of potential energy dependencies and amending Regulation (EU) 2017/1938*, 2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0828&qid=1750669110360>.

³ M. Jakubik (ed.), S. Kardaś, U. Keliauskaite, G. Zachmann, M. Zaniewicz, *Towards sustainable energy security, Europe needs a new strategy now*, Forum Energii, 2025, <https://www.forum-energii.eu/en/towards-sustainable-energy-security-europe-needs-a-new-strategy-now>.

1. Kontekst

Po inwazji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. Komisja Europejska ogłosiła plan REPowerEU⁴ w celu wyeliminowania zależności UE od importu rosyjskich paliw kopalnych. Plan ten opiera się na słusznej diagnozie, że Rosja wykorzystuje uzależnienie UE od dostawy rosyjskiej energii do celów politycznych, a dochodami z tego tytułu finansuje wojnę przeciw Ukrainie. REPowerEU określił wobec tego koniec 2027 r. jako docelową datę całkowitego zakończenia importu rosyjskich paliw kopalnych do UE⁵.

Jednym z głównych instrumentów politycznych służących wdrożeniu planu REPowerEU są sankcje nałożone zarówno na rosyjskie firmy oraz surowce, jak i na statki transportujące rosyjską ropę – tzw. flotę cieni⁶. Sankcje wymagają jednomyślności wśród państw członkowskich, co komplikuje proces decyzyjny i wymaga długich negocjacji z niechętnymi krajami, w wyniku czego do tej pory uzgodniono tylko 17 pakietów sankcji i nie zamknięto całkowicie możliwości importu rosyjskich paliw do UE.

Skuteczność unijnej polityki wobec rosyjskich paliw jest zwiększana dzięki koordynacji z partnerami z grupy G7, w szczególności ze Stanami Zjednoczonymi. Wielostronne podejście utrudnia Rosji obchodzenie restrykcji. Amerykańska polityka wobec Rosji jest kluczowa również ze względu na dominację dolara amerykańskiego w globalnych systemach rozliczeń finansowych, co wpływa na działalność finansową rosyjskiego sektora eksportu surowców.

Wraz z wyborem na prezydenta USA Donalda Trumpa i rozpoczęciem negocjacji na temat rozejmu rosyjsko-ukraińskiego retoryka USA wobec Rosji uległa zmianie. Poprzednia doktryna powstrzymywania została zastąpiona polityką transakcyjną, w której złagodzenie sankcji stało się kartą przetargową w dalszych rozmowach dyplomatycznych⁷. Nowa amerykańska strategia i trwające dwustronne negocjacje coraz częściej skłaniają polityków i ekspertów do fundamentalnego przewartościowania zachodniej polityki wobec Rosji.

Chociaż Unia Europejska ma bardzo ograniczony wpływ na amerykańską politykę zagraniczną, nie powinna ona wyłącznie podążać za zmieniającym się podejściem USA do Rosji. Biorąc pod uwagę geograficzną bliskość między Europą a Rosją i bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa UE, polityka powstrzymywania imperialnych zapędów Rosji pozostaje kluczowa dla Brukseli i państw członkowskich.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera komunikat Komisji Europejskiej z maja 2025 r. – mapa drogowa odejścia od rosyjskich surowców⁸ do końca 2027 r. KE daje w nim wyraźny sygnał o determinacji do utrzymania dotychczasowej polityki wobec Rosji niezależnie od geopolitycznych zawirowań.

Celem naszego raportu jest analiza obecnych zależności UE od importu rosyjskich paliw kopalnych i założeń mapy drogowej. Na tej podstawie, a także uwzględniając propozycje legislacji opublikowane przez Komisję Europejską, proponujemy i rekomendujemy konkretne rozwiązania pozwalające na skuteczne, realistyczne i bezpieczne odejście od importu rosyjskich paliw do UE w założonym przez REPowerEU harmonogramie.

4 European Commission, *REPowerEU Plan*, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483>.

5 European Commission, *Commission Staff Working Document Implementing The Repower EU Action Plan: Investment Needs, Hydrogen Accelerator And Achieving The Bio-methane Targets*, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52022SC0230>.

6 REPowerEU zakładał również liczne działania w UE mające na celu ogólne zmniejszenie popytu na paliwa kopalne – głównie zwiększenie efektywności energetycznej, wsparcie produkcji biopaliw lub źródeł odnawialnych.

7 B. Lefebvre, F. Schwartz, *White House Debating Lifting Sanctions on Russian Energy Assets*, Politico, 2025, <https://www.politico.com/news/2025/04/23/white-house-debating-lifting-sanctions-on-russian-energy-assets-00306486>.

8 European Commission, *Mapa drogowa na rzecz zakończenia importu energii z Rosji*, 2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0440R%2801%29>.

2. Analiza unijnej polityki wobec rosyjskich paliw

Do tej pory UE przyjęła 17 tzw. pakietów sankcji, z których 10 dotyczyło importu paliw kopalnych z Rosji. Wprowadzono również 2 pułapy cenowe na rosyjską ropę naftową i produkty ropopochodne (patrz: Załącznik. Harmonogram sankcji).

Tabela 1. Aktywności zabronione i dozwolone w UE w kwestii rosyjskich paliw kopalnych

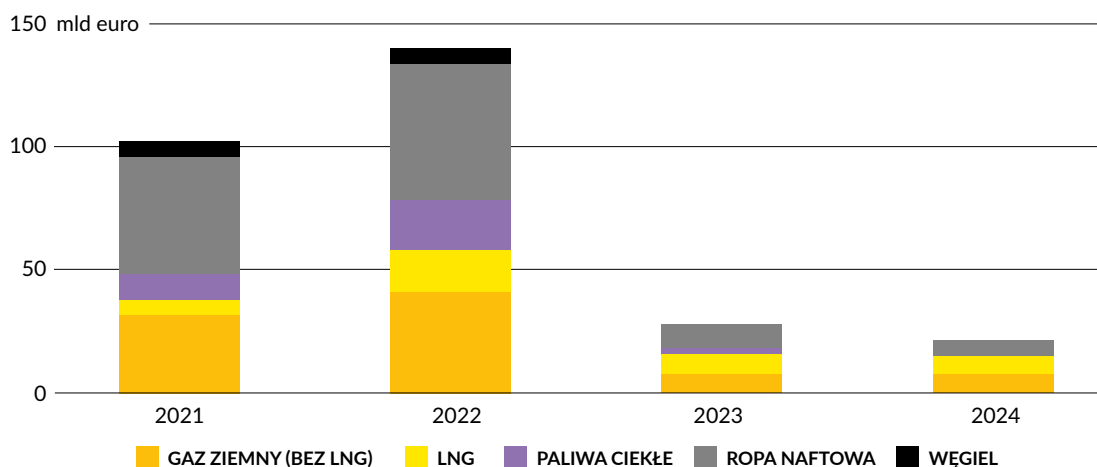
	Zabronione	Dozwolone
Ropa naftowa	<ul style="list-style-type: none"> ● Import rosyjskiej ropy drogą morską, ● eksport technologii wydobywczych z UE do Rosji, ● dostęp do europejskich portów i świadczenie usług dla 342 tankowców tzw. floty cieni, ● tymczasowy skład w magazynach UE 	<ul style="list-style-type: none"> ● Import ropy rurociągiem Południowa Przyjaźń do Czech, Słowacji i Węgier, ● świadczenie usług tankowcom przy cenie ropy poniżej 60 dolarów za baryłkę
Paliwa płynne	<ul style="list-style-type: none"> ● Import rosyjskich produktów naftowych, ● tymczasowy skład w magazynach UE, ● eksport produktów naftowych wytworzonych z rosyjskiej ropy naftowej na Słowacji i Węgrzech do Czech (zwolnienie wygaśnie w czerwcu 2025 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Świadczenie usług tankowcom przy cenie poniżej 45 dolarów za baryłkę dla paliw o niskiej wartości i 100 dolarów za baryłkę dla paliw o wysokiej wartości
Gaz ziemny (rurociągi)	<ul style="list-style-type: none"> ● Oferowanie pojemności magazynowej rosyjskim podmiotom 	<ul style="list-style-type: none"> ● Import gazu ziemnego rurociągami
LNG (skroplony gaz ziemny)	<ul style="list-style-type: none"> ● Przeładunek LNG w portach europejskich w celu eksportu do krajów trzecich, ● inwestowanie w nowe instalacje LNG w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> ● Import LNG, ● oferowanie zdolności magazynowych w terminalach LNG rosyjskim podmiotom
LPG (skroplony gaz ropopochodny)	<ul style="list-style-type: none"> ● Import LPG 	<ul style="list-style-type: none"> ● Import czystego n-butanu i izobutanu*
Węgiel	<ul style="list-style-type: none"> ● Import węgla 	<ul style="list-style-type: none"> ● Świadczenie usług morskich UE dla statków transportujących rosyjski węgiel

Źródło: opracowanie własne.

* N-butan i izobutan mają różne zastosowania przemysłowe, w szczególności jako czynniki chłodnicze i surowce chemiczne. Mogą być również mieszane z propanem i sprzedawane jako LPG do zastosowań domowych i transportowych.

Sankcje są politycznym instrumentem UE mającym na celu wywarcie presji na Rosję i ograniczenie jej zdolności do prowadzenia wojny przeciwko Ukrainie⁹. Biorąc pod uwagę kluczowe znaczenie eksportu surowców energetycznych do UE dla rosyjskiego budżetu, ograniczenie ich importu do Unii jest ważną formą nacisku. Z tego powodu to właśnie ograniczenie przepływów finansowych jest najlepszym wskaźnikiem skuteczności sankcji na rosyjskie paliwa kopalne.

Wykres 1. Wartość rosyjskiego eksportu paliw kopalnych do UE

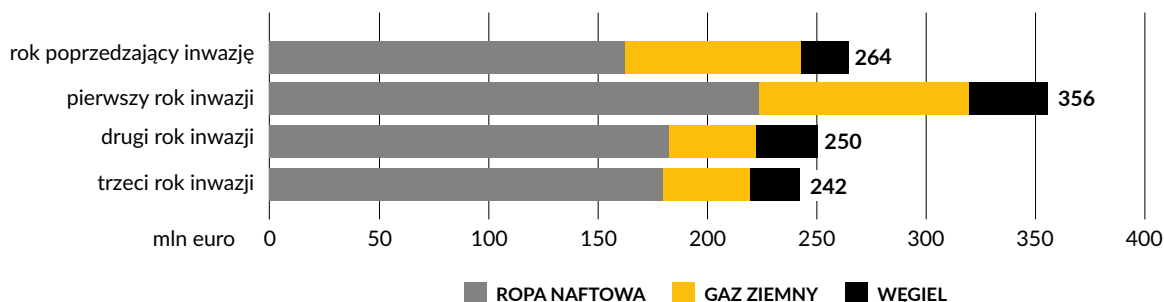
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

W porównaniu z 2021 r., czyli rokiem poprzedzającym inwazję Rosji na Ukrainę, UE zdołała zmniejszyć import paliw z Rosji o prawie 80% w ciągu trzech lat – z ok. 100 mld euro do mniej niż 22 mld euro¹⁰. UE wydaje obecnie znacznie mniej na rosyjskie paliwa ogółem, niż wcześniej wydawała na rosyjską ropę w 2021 r.

2.1. Wpływ polityki UE na Rosję

W skali globalnej przychody Rosji z tytułu eksportu spadły nieznacznie w porównaniu z rokiem 2021 – o ok. 9%. Z jednej strony świadczy to o zdolności Rosji do kompensowania strat wynikających z polityki UE i państw grupy G7. Duże znaczenie ma jednak również szok cenowy, który został spowodowany przez rosyjską inwazję na Ukrainę i odcinanie dostaw do UE. Wyraźnie widać to zwłaszcza w 2022 r., gdy globalny kryzys energetyczny skutkowało rekordowymi zyskami Rosji z eksportu surowców. Wraz ze stabilizacją cen trend zaczął być niekorzystny dla Rosji, co wyraźniej widać, analizując poszczególne branże.

Wykres 2. Przychody Rosji z eksportu paliw kopalnych (globalnie). Wartości w miliardach euro (luty 2021–luty 2025)

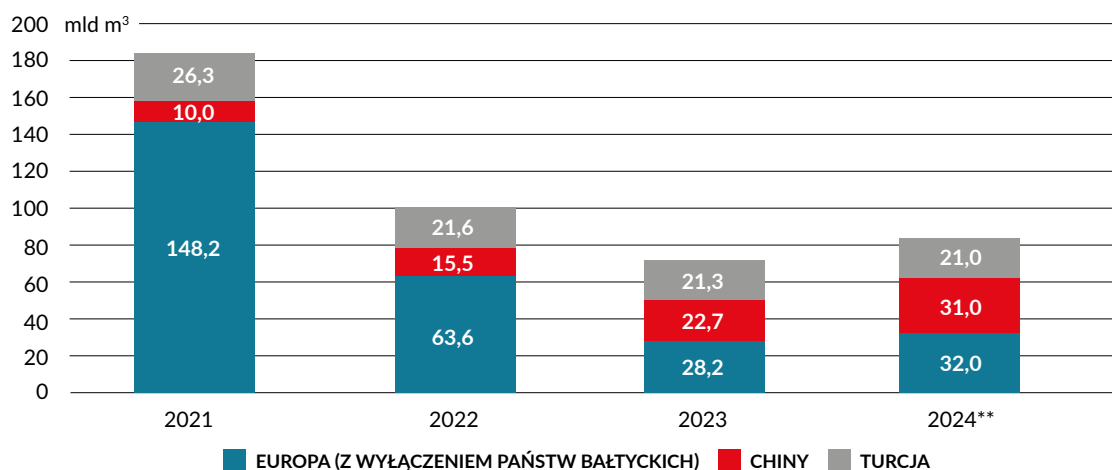

Źródło: V. Raghunandan, P. Katinas, I. Levi, L. Wickenden, *Three years of invasion: EU imports of Russian fossil fuels in third year of invasion surpass financial aid sent to Ukraine*, CREA, 2025, https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2025/04/CREA_Analysis_Third-year-of-invasion_24.02.2025_REVISSED_10.04.2025.pdf.

10 Dokładne szacunki rosyjskich wydatków na paliwo są utrudnione przez niekompletne raportowanie na ten temat przez niektóre państwa członkowskie. Przykładowo Niemcy nie raportują importu gazu ziemnego z Rosji.

Wprowadzone sankcje szkodzą Rosji. Górnictwo węgla kamiennego, rentowne do inwazji na Ukrainę, zaczęło notować straty¹¹. W przypadku sektora gazowego zmniejszenie eksportu do UE (choć nie wynikało z unijnej polityki) spowodowało drastyczny spadek eksportu rosyjskiego gazu ze 180 mld m³ w 2021 r. do nieco ponad 80 mld m³(¹²). Całkowite zastąpienie kupców z UE klientami z innych części świata okazało się niemożliwe, a rosyjski rząd został zmuszony m.in. do podniesienia taryf gazowych dla odbiorców krajowych o prawie 40%¹³.

Wykres 3. Eksport gazu ziemnego z Rosji do państw tzw. dalekiej zagranicy*

Źródło: F. Rudnik, *Farewell to Europe: Gazprom after 2024*, OSW, 2025, <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-02-11/farewell-to-europe-gazprom-after-2024>.

8

OSW na podstawie danych Gazprom i Turkish Energy Market Regulatory Authority (EPDK).

* Tzw. daleka zagranica to rosyjskie pojęcie określające wszystkie państwa świata za wyjątkiem dawnych republik sowieckich.

** Wartości szacunkowe.

W przypadku ropy naftowej ze względu na charakter rynku (dominacja transportu morskiego) i luki w polityce unijnej wpływ UE na Rosję w sektorze naftowym był ograniczony. Chociaż bezpośrednie straty dla rosyjskiego budżetu wynikające z sankcji UE na ropę naftową były bardzo wysokie, z czasem Rosja zdołała znaleźć sposoby na odbudowę swojego eksportu, co zwiększa znaczenie działań globalnych – sankcji i pułapów cenowych wprowadzanych wspólnie przez tzw. koalicję sankcyjną, której trzon stanowią UE i państwa G7. Należy odnotować, że zyski Rosji z eksportu ropy i produktów ropopochodnych ogółem (nie tylko do UE) nawet wzrosły.

Klienci europejscy zostali niemal całkowicie zastąpieni przez Indie i Chiny, a w mniejszym stopniu Turcję. Rafinerie – głównie tureckie i indyjskie – wykorzystują znaczne ilości rosyjskiej ropy naftowej do produkcji paliw, które są następnie legalnie eksportowane do Unii Europejskiej. *De facto* rosyjska ropa znajduje zatem europejskich odbiorców w postaci produktu o wyższej wartości, działając na szkodę europejskiej branży rafineryjnej.

Znacznie większy wpływ na Rosję miał zakaz eksportu technologii niezbędnych do wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego, w tym technologii niezbędnych do produkcji LNG. Wydobycie ropy naftowej w Rosji sukcesywnie spada z 534 mln baryłek w 2022 r. do nieco ponad 500 mln baryłek w 2024 r. (choć ma na to wpływ wiele czynników). W sektorze gazowym największym ciosem dla Rosji był zakaz eksportu technologii skraplania gazu. Spowodował on opóźnienia i wstrzymanie inwestycji w rosyjskie LNG¹⁴.

11 F. Rudnik, *Russian fossil fuel export revenues*, OSW, 2025, <https://www.osw.waw.pl/en/node/33189>.

12 F. Rudnik, *Farewell to Europe: Gazprom after 2024*, OSW, 2025, <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-02-11/farewell-to-europe-gazprom-after-2024>.

13 Moscow Times, *Gazprom complained about lack of money and demanded to raise gas prices for Russians*, 2025, <https://www.moscowtimes.ru/2025/01/23/gazprom-pozhalovalsya-nanehvatku-deneg-ipotreboval-podnyat-tseni-nagaz-dlya-rossiyan-a153113>.

14 Realizacja bałtyckiego projektu LNG w Ust-Łudze opóźniła się o 4 lata (do 2028 r.), a jego przepustowość została zmniejszona z 20 mld m³ do 13 mld m³. Projekty Arctic LNG-1, LNG-3, Murmansk-LNG i Obski-LNG zostały zawieszono.

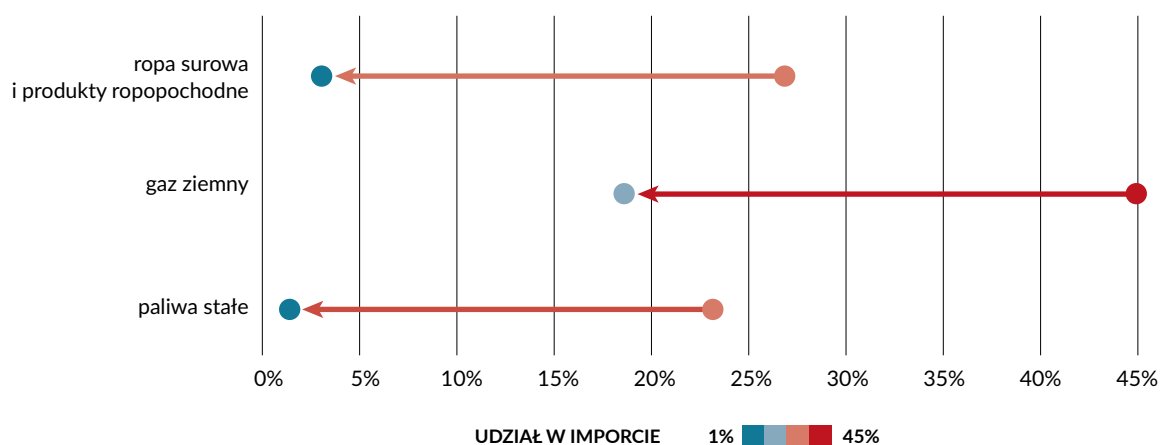
2.2. Na drodze do niezależności od Rosji

Ogłaszając plan REPowerEU, Komisja Europejska rozszerzyła dotychczasowe cele polityczne zawarte w Strategii Bezpieczeństwa Energetycznego UE z 2014 r. Polityka dywersyfikacji dostaw paliw została zastąpiona celem osiągnięcia pełnej niezależności UE od importu paliw z Rosji do końca 2027 r.

Środki wykorzystane do osiągnięcia tego celu okazały się w dużej mierze skuteczne w odniesieniu do ropy naftowej, produktów ropopochodnych i węgla. Udział importu ropy naftowej z Rosji w całkowitym imporcie do UE spadł z 27% w 2021 r. do 3% w 2024 r.¹⁵, a w przypadku paliw stałych z 23% do 1%¹⁶. Niektóre kraje, takie jak Polska, jeszcze mocniej ograniczyły import z Rosji – w przypadku ropy naftowej z ok. 2/3 do 0¹⁷.

Dotychczasowe działania UE były jednak niewystarczające, aby uniezależnić się od dostaw rosyjskiego gazu. Udział Rosji w całkowitym imporcie gazu do UE spadł z 45% w 2021 r. do 19% w 2024 r. i nie było to spowodowane polityką UE, ale działaniami Rosji oraz zniszczeniem gazociągu Nord Stream. **Jak dotąd Unia Europejska nie wprowadziła żadnych wiążących kroków mających na celu ograniczenie dostaw gazu z Rosji.**

Wykres 4. Spadek zależności UE od importu z Rosji w latach 2021–2024

9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisji Europejskiej (*Energy imports dependency, 2025*, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2025#energy-imports-dependency>).

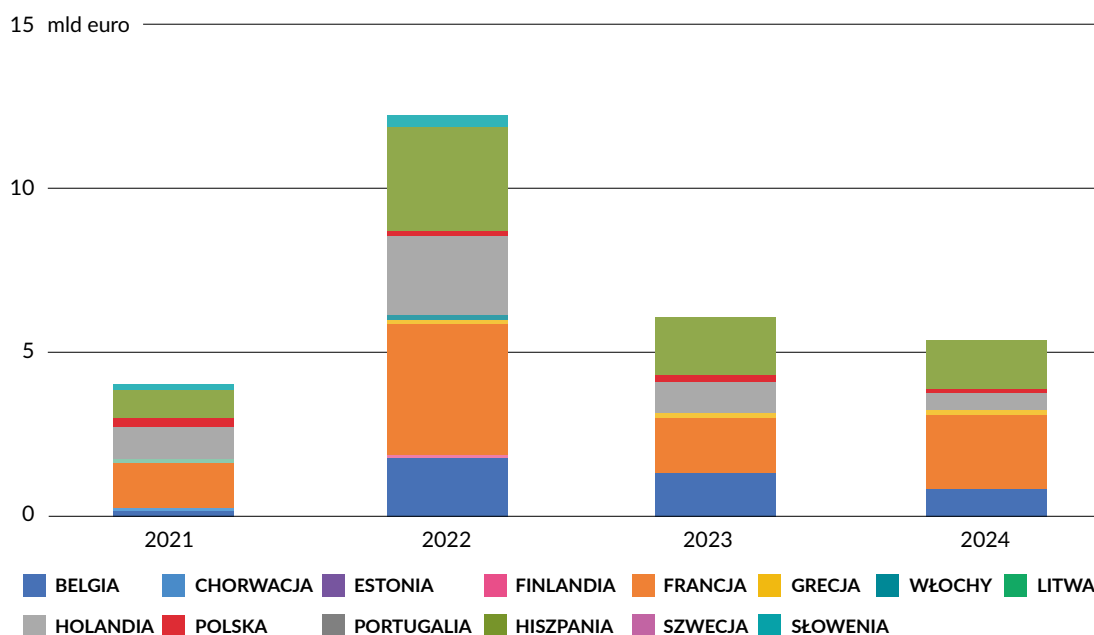
W przypadku LNG import z Rosji do UE wzrósł nawet o ok. 38% w porównaniu z 2021 r. Opór polityczny ze strony krajów takich jak Węgry, Słowacja czy Francja i Hiszpania (importują LNG z Rosji) doprowadził do tego, że import gazu ziemnego z Rosji jest nadal legalny.

¹⁵ European Commission, *EU to fully end its dependency on Russian energy, 2025*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1131.

¹⁶ European Commission, *Energy imports dependency, 2025*, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2025#energy-imports-dependency>.

¹⁷ K. Kwizziński, M. Dusito, *Transformacja energetyczna w Polsce. Edycja 2025*, Forum Energii, 2025, <https://www.forum-energii.eu/transformacja-energetyczna-polski-edycja-2025>.

Wykres 5. Wartość importowanego do UE skroplonego gazu ziemnego (LNG) z Rosji w latach 2021–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

10

Pomimo braku sankcji na rosyjski gaz wartość importu z Rosji drastycznie spadła – o ok. 60%. Niemcy, odpowiedzialne jeszcze w 2021 r. za ponad 1/4 importu gazu ziemnego z Rosji do UE, obecnie nie importują go bezpośrednio¹⁸. Wartość włoskiego importu spadła pięciokrotnie, a Polska, która była trzecim co do wielkości importerem rosyjskiego gazu w UE, zaprzęstała jego importu całkowicie.

3. Luki w unijnej polityce

Cel UE polegający na osiągnięciu pełnej niezależności od rosyjskich paliw kopalnych do końca 2027 r. jest podważany przez istnienie w unijnej polityce luk dwojakiego typu. Są to:

- 1) **luki zaprojektowane w UE**, będące celowymi derogacjami – np. dla rurociągów naftowych – pozwalające na dalszy import rosyjskich paliw kopalnych i wynikające z negocjacji politycznych między państwami członkowskimi,
- 2) **rosyjskie wyłomy** – zarówno legalne, jak i nielegalne taktyki omijania unijnych polityk stosowane przez Rosję w celu dalszego czerpania zysku z eksportu surowców do UE i państw trzecich.

Załatanie obu rodzajów luk pozwoliłoby zredukować przychody Rosji o **niespełna 60 mld euro rocznie**, w tym całkowicie wyeliminować płatności wykonywane przez firmy z państw UE (ok. 22 mld euro).

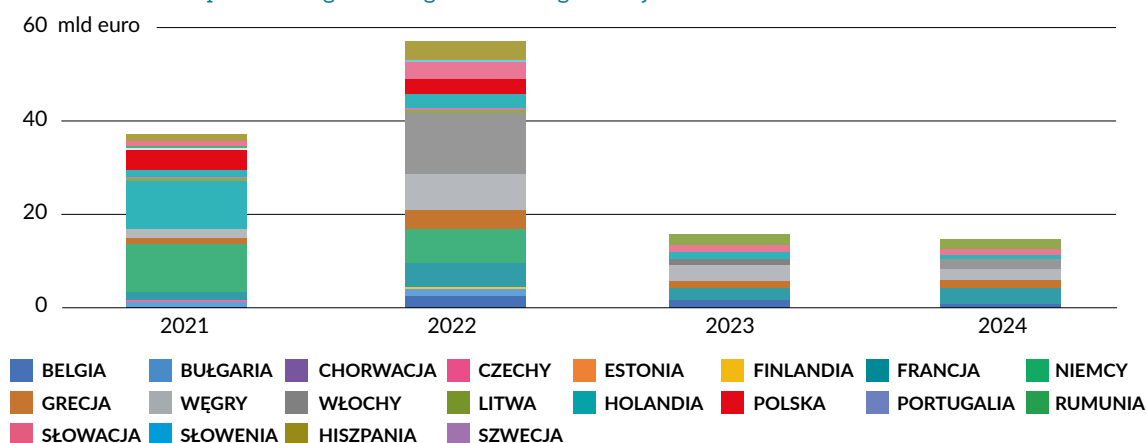
3.1. Luki zaprojektowane w UE (22 mld euro)

Polityka presji energetycznej na Rosję została opracowana w drodze negocjacji z państwami członkowskimi, z których część domagała się licznych derogacji. Są one szkodliwe z punktu widzenia skuteczności polityki UE i stawiają pod znakiem zapytania osiągnięcie celu wyznaczonego przez REPowerEU.

Gaz ziemny (15 mld euro)

UE nadal nie nałożyła żadnych ograniczeń na import rosyjskiego gazu ziemnego, dzięki czemu Rosja mogła liczyć w 2024 r. na ok. **15 mld euro** przychodu z tytułu jego eksportu do europejskich odbiorców. Największymi importerami rosyjskiego gazu są obecnie Francja (ponad 3 mld euro), Węgry (2,5 mld euro), Włochy i Hiszpania (po 2 mld euro) oraz Grecja (1,6 mld euro)¹⁹.

Wykres 6. Wartość importowanego do UE gazu ziemnego z Rosji w latach 2021–2024

11

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostatu i Destatis.

Większość importerów rosyjskiego gazu – za wyjątkiem Węgier i Słowacji (łącznie ok. 4 mld euro) – sprowadza rosyjskie LNG, które może być z łatwością zastąpione importem od innych nierosyjskich dostawców bez obaw o przepustowość gazociągów. Tym samym załatanie tej luki jest relatywnie proste.

Byłoby to jednocześnie dużym ciosem dla Rosji, która jest niezwykle zależna od rynku europejskiego w zakresie sprzedaży swojego LNG, przy czym połowa całego eksportu jest wysyłana do UE²⁰. Utrata europejskiego rynku dla rosyjskiego LNG wymagałaby od Rosji zmiany trasy dostaw z Europy do Azji, zwiększając koszty transportu i wywierając presję na rosyjskich handlowców, aby oferowali znaczące zniżki na eksport gazu, zmniejszając tym samym jeszcze bardziej swoje przychody.

Niekorzystne dla polityki REPowerEU jest to, że Węgry i Słowacja nie tylko nie zmniejszyły swojej zależności od rosyjskiego gazu, ale wręcz ją zwiększyły – z 57% w 2021 r. do 70% w 2024 r.²¹ Import do obu krajów odbywa się za pośrednictwem gazociągu TurkStream i połączenia Bułgaria–Turcja²². Słowacja do końca 2024 r. polegała głównie na tranzycie przez Ukrainę, jednak szlak ten został odcięty po decyzji Kijowa o nieprzedłużaniu umowy tranzytowej z Rosją²³. Rząd Słowacji mocno zabiegał o przedłużenie umowy ukraińsko-rosyjskiej, grożąc Kijowowi przerwaniem dostaw energii elektrycznej, czym podważał unijną politykę wsparcia odbudowy ukraińskiej energetyki po rosyjskich ostrzałach²⁴.

¹⁹ Nie oznacza to, że importowany gaz ziemny jest zużywany w tych krajach. Część z niego jest reeksportowana do klientów w innych krajach UE.
²⁰ P. Katinas, *Leveraging interdependence: An LNG price cap would have cut Russia's LNG export revenues by 60% in 2023*, CREA, 2024, https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2024/04/CREA_Russian-LNG_04.2024.pdf.

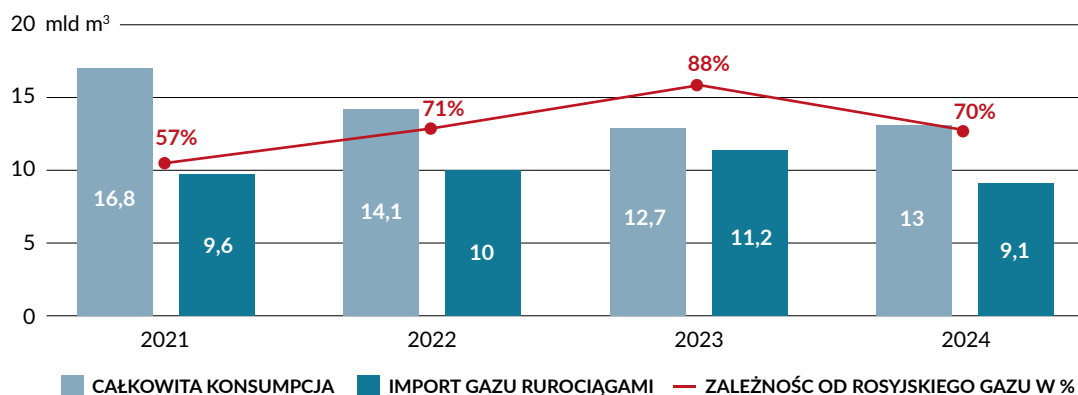
²¹ I. Levi, L. Wickenden, M. Vladimirov, T. Nikolov, *The Last Mile: Phasing out Russian oil and gas in Central Europe*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/publication/the-last-mile-phasing-out-russian-oil-and-gas-in-central-europe/>, s. 23.

²² S. Bandouil, *Slovakia resumes gas imports from Russia via TurkStream pipeline*, Kyiv Independent, 2025, <https://kyivindependent.com/slovakia-resumes-gas-imports-from-russia-via-turkstream-pipeline/>.

²³ K. Guilbert, *Slovak PM says end of Russian gas supply via Ukraine will hurt EU rather than Moscow*, Euronews, 2025, <https://www.euronews.com/my-europe/2025/01/02/slovak-pm-says-end-of-russian-gas-supply-via-ukraine-will-hurt-eu-rather-than-moscow>.

²⁴ V. Jack, *Slovak PM says end of Russian gas supply via Ukraine will hurt EU rather than Moscow*, Politico, 2025, <https://www.politico.eu/article/ukraine-slovakia-russia-gas-deal-power-robert-fico/>.

Wykres 7. Zależność Węgier i Słowacji od rosyjskiego gazu

Źródło: CREA i Center for the Study of Democracy (CSD) na podstawie ENTSOG. I. Levi, *The Last Mile: Phasing Out Russian Oil and Gas in Central Europe*, CREA and Europe-Russia Policy & Energy Analysis Team Lead, https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2025/05/CSD_CREA_HU_SK_05_25.pdf.

Z technicznego punktu widzenia nie ma przeszkód dla uniezależnienia się Słowacji od rosyjskiego gazu. Samo istniejące połączenie z Polską (4,7 mld m³) jest wystarczające do zaspokojenia rocznego krajowego popytu (4,4 mld m³)²⁵. Ponadto połączenie gazociągowe z Czechami daje Słowacji dodatkową możliwość pozyskiwania gazu z Niemiec.

Choć uniezależnienie się Węgier od rosyjskiego gazu jest bardziej skomplikowane, nie jest niemożliwe:

12

- chorwacki terminal LNG na wyspie Krk – z obecną przepustowością 2,9 mld m³, która ma zostać zwiększona do 6,1 mld m³ – stanowi podstawową alternatywę dla rosyjskich dostaw, a jego dostępność dla Węgier ogranicza niestety połączenie międzysystemowe z Chorwacją o przepustowości do 1,7 mld m³ rocznie (trwa rozbudowa terminala tego połączenia do 3,5 mld m³⁽²⁶⁾,
- dodatkowe szlaki dostaw na Węgry obejmują połączenia z Austrią (4,4 mld m³ przepustowości rocznej z magazynów Baumgarten) i Rumunią (1,7 mld m³)²⁷,
- węgierska produkcja krajowa pokrywa dodatkowo ok. 20% zapotrzebowania,
- Węgry mogą również wykorzystać ukraińskie magazyny gazu do zarządzania sezonowymi wahaniami popytu.

Nawet przy tych alternatywach Węgry musiałyby jednak zmierzyć się z luką w dostawach wynoszącą 0,6–0,8 mld m³ rocznie w przypadku całkowitego odcięcia rosyjskiego gazu. Osiągnięcie pełnego bezpieczeństwa energetycznego przez Węgry jest jednak możliwe przy wzmocnionej współpracy z Austrią w celu uzyskania dostępu do zachodnioeuropejskich terminali LNG i dostaw norweskich, starannej koordynacji dostaw LNG do Krk oraz zoptymalizowanych przepływów gazu z zachodu na wschód z Niemiec, Szwajcarii i Włoch.

Jak wynika z analizy CREA i CSD, całkowite zużycie gazu na Węgrzech i Słowacji spadło o 23% w 2024 r. w porównaniu z poziomami z 2021 r. Dzięki większej efektywności energetycznej i polityce redukcji popytu całkowite zużycie gazu może zmniejszyć się jeszcze bardziej, umożliwiając uniezależnienie się od rosyjskiego gazu²⁸.

25 *Ibidem*.

26 Plinacro, NPOO.C7.1.I3.01.0001 *Strengthening the gas infrastructure*, Plinacro, 2025, <https://www.plinacro.hr/default.aspx?id=1354>.

27 I. Levi, L. Wickenden, M. Vladimirov, T. Nikolov, *The Last Mile...*, *op.cit.*, s. 26.

28 *Ibidem*, s. 23.

W przypadku pozostałych państw regionu istniejąca infrastruktura (interkonektory i terminale LNG w Chorwacji, Grecji, Litwie i Polsce) pozwala na stosunkowo łatwe zastąpienie rosyjskiego gazu. Istotnym wydarzeniem dla regionalnego bezpieczeństwa energetycznego będzie planowane na 2027 r. uruchomienie rumuńskiego projektu Neptun Deep na Morzu Czarnym²⁹. Ma on potencjał do produkcji ok. 8 mld m³ rocznie i może znacznie zwiększyć niezależność energetyczną regionu od Rosji³⁰.

Komisja Europejska pracuje obecnie nad rozwiązaniami, które zakazywałyby zawierania nowych umów z rosyjskimi dostawcami (w tym na LNG) i pozwalały na rozwiązywanie istniejących umów bez kar umownych. Raportowanie również zostało uwzględnione w pracach Komisji.

Całkowite wyeliminowanie importu gazociągami jest zatem trudniejsze niż w przypadku importu LNG ze względu na wieloletnie zaniedbania Węgier w zakresie rozwoju potencjału dywersyfikacji dostaw. Aby temu zaradzić, Komisja Europejska w mapie drogowej z maja br. zaproponowała wprowadzenie krajowych planów stopniowej rezygnacji z rosyjskiego gazu. Plany te powinny stanowić podstawę do opracowania mechanizmów wsparcia dla Węgier i Słowacji w okresie przejściowym. Dodatkowe wsparcie dla dywersyfikacji dostaw na Węgry może okazać się niezbędne, aby umożliwić szybką budowę infrastruktury pozwalającej na jeszcze skuteczniejsze odcięcie dostaw gazu z Rosji.

Kluczową przeszkodą na drodze do całkowitego wyeliminowania dostaw gazu z Rosji nie jest jednak infrastruktura, lecz opór polityczny Węgier i Słowacji, które już ogłosiły zamiar zablokowania takich propozycji. Aby umożliwić realizację planu z mapy drogowej, można nałożyć cła na import gazu ziemnego, zniechęcające kupców do dalszego polegania na rosyjskim gazie. Należy jednocześnie nałożyć limit na ilość rosyjskiego gazu, jaka może być importowana – limit ten powinien spadać aż do osiągnięcia celu REPowerUE.

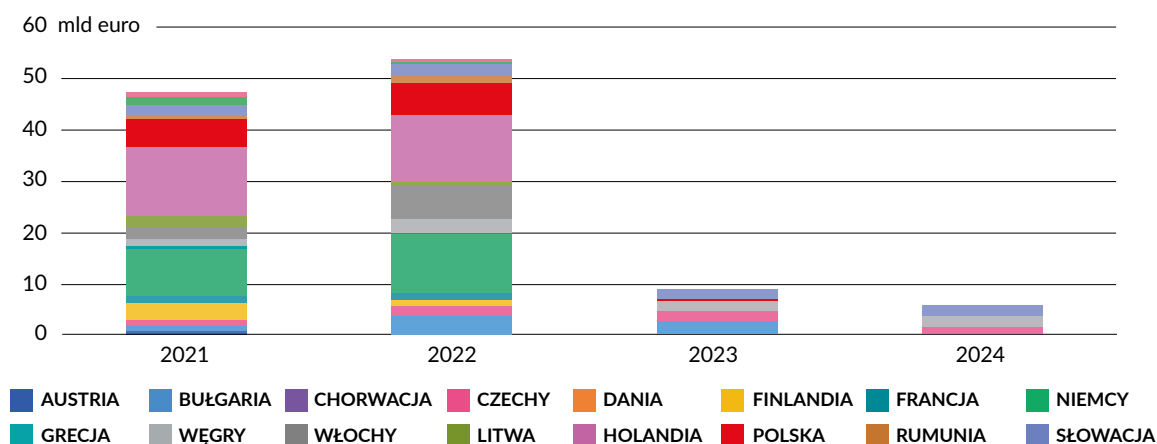
Ropa naftowa (6,5 mld euro)

Za dostawy ropy naftowej w 2024 r. państwa UE zapłaciły Rosji ok. **6,5 mld euro**, co czyni tę lukę w polityce UE drugą najbardziej dochodową dla Moskwy.

13

Dzieje się tak dzięki zwolnieniu z zakazu importu, które otrzymały Czechy, Węgry i Słowacja. Mogą one nadal importować rosyjską ropę przez rurociąg Południowa Przyjaźń. Co więcej, Słowacja do czerwca 2025 r. mogła również legalnie eksportować paliwa wytwarzane z rosyjskiej ropy, co wywierało negatywny wpływ głównie na Czechy³¹.

Wykres 8. Wartość importowanej do UE ropy naftowej z Rosji w latach 2021-2024 ropy naftowej do UE w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

29 Energy Connects, Romania to become EU's largest gas producer as Neptun Deep starts in 2027, 2025, <https://www.energyconnects.com/news/gas-lng/2025/april/romania-to-become-eu-s-largest-gas-producer-as-neptun-deep-starts-in-2027/>.

30 Ibidem.

31 R. Kovács, Slovnafit can continue its export to Czechia, CE Energy News, 2025, <https://ceenergynews.com/oil-gas/slovnafit-can-continue-its-export-to-czechia/>.

Dzięki zawieszeniu importu rosyjskiej ropy przez Bułgarię³² (nierosyjska ropa pozyskiwana drogą morską) i Czechy³³ (rozbudowa połączeń z włoskim terminalem – projekt TAL PLUS³⁴) Węgry i Słowacja pozostaną w 2025 r. jedynymi krajami UE kupującymi ropę z Rosji. **Szacowane przychody Rosji z tego tytułu mogą wynieść ok. 4–5 mld euro rocznie.**

Istnienie derogacji od sankcji wobec rosyjskiej ropy dla Węgier i Słowacji nie wynika ze względów bezpieczeństwa czy braku infrastruktury, ale z powodów czysto politycznych. Obu krajom zależy na dobrych relacjach z Moskwą, a import ropy pozostaje dla nich opłacalny – rosyjska ropa jest sprzedawana z dyskontem w stosunku do alternatywnych dostaw. Daje to węgierskiemu koncernowi naftowemu (który kontroluje rafinerie na Węgrzech i Słowacji oraz jest obecny również w Polsce) przewagę nad konkurentami w regionie, którzy nie korzystają z rosyjskiej ropy.

Nie ma przeszkód infrastrukturalnych dla zastąpienia rosyjskich dostaw ropy na Węgry i Słowację. Aby zaspokoić cały popyt wewnętrzny, oba kraje mogą importować wystarczającą ilość nierosyjskiej ropy przez rurociąg Adria, który łączy je z terminalem naftowym w Chorwacji³⁵. Na przeszkodzie stoją brak woli politycznej po stronie węgierskiej, chęć czerpania zysków z przetwarzania rosyjskiej ropy oraz napięcia pomiędzy węgierskim MOL-em a chorwackim rządem³⁶. Co więcej, MOL w pełni skapitalizował import zdyskontowanej rosyjskiej ropy, nie przenosząc oszczędności na konsumentów. Jego dochód operacyjny wzrósł o 30% w porównaniu z poziomem sprzed inwazji, podczas gdy krajowe ceny paliw przed opodatkowaniem na Węgrzech pozostały 5% powyżej średniej UE w 2024 r.³⁷

W ogłoszonej 6 maja mapie drogowej Komisja Europejska wskazała, że „dwa kraje nadal importujące rosyjską ropę naftową” – Słowacja i Węgry – będą musiały przygotować plany stopniowego jej wycofywania. Biorąc pod uwagę prorosyjską politykę tych państw i korzyści, jakie czerpią z przetwarzania rosyjskich zasobów naturalnych, wątpliwe jest, aby rzetelnie podeszły do stopniowego wycofywania rosyjskich dostaw. Komisja Europejska powinna zainicjować działania mające na celu ograniczenie możliwości zawierania nowych umów z Rosją (podobnie jak ma to miejsce w przypadku gazu ziemnego). Drugim krokiem jest zmniejszenie rentowności rosyjskich surowców poprzez wprowadzenie cła. Pozwoliłoby to na głosowanie większością głosów, a nie jednomyślnością – jak w przypadku pakietów sankcyjnych. Ostatnim krokiem jest przekonanie Ukrainy do zatrzymania tranzytu ropy przez rurociąg Południowa Przyjaźń w odpowiedzi na rosyjską inwazję lub przynajmniej zadeklarowania braku woli przedłużenia umowy tranzytowej na rosyjską ropę (która wygasa w 2029 r.).

Kwestią nierozstrzygniętą pozostaje również kontrola rosyjskiego Łukoilu nad dwiema rafineriami w Bułgarii i Rumunii (oraz niemiecka rafineria Schwedt należąca do Rosnieftu³⁸). Działalność rosyjskich firm energetycznych w UE powinna zostać zakazana ze względu na ich wsparcie dla agresywnej polityki zagranicznej Rosji i podważanie bezpieczeństwa energetycznego krajów UE. Ich aktywa, w tym wspomniane rafinerie, powinny zostać poddane tymczasowej kontroli państwa i sprywatyzowane.

32 Novinite, *Bulgaria Ceases Russian Oil Imports: Parliament's Decision Marks End of Derogation*, Novinite, 2025, <https://www.novinite.com/articles/224553/Bulgaria+Ceases+Russian+Oil+Imports%3A+Parliament%27s+Decision+Marks+End+of+Derogation>.

33 J. Hovet, *Czech Republic becomes fully independent of Russian oil, government says*, Reuters, 2025, <https://www.reuters.com/world/europe/czech-republic-becomes-fully-independent-russian-oil-government-says-2025-04-17/>.

34 MERO, *The TAL-PLUS project: key facts and figures*, 2025, <https://mero.cz/en/tal-plus/the-tal-plus-project-key-facts-and-figures/>.

35 R. Mlinarić, *PM: Janaf ready to transport oil to Hungary, Slovakia*, HINA, 2025, <https://www.hina.hr/news/11692920>.

36 I. Gizińska, P. Wankiewicz, *Lepiej z Rosji niż przez Chorwację: Przyszłość dostaw ropy na Węgry i do Słowacji*, OSW, 2024, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-09-09/lepiej-z-rosji-niz-przez-chorwacje-przyszlosc-dostaw-ropy-na-wegry-i>.

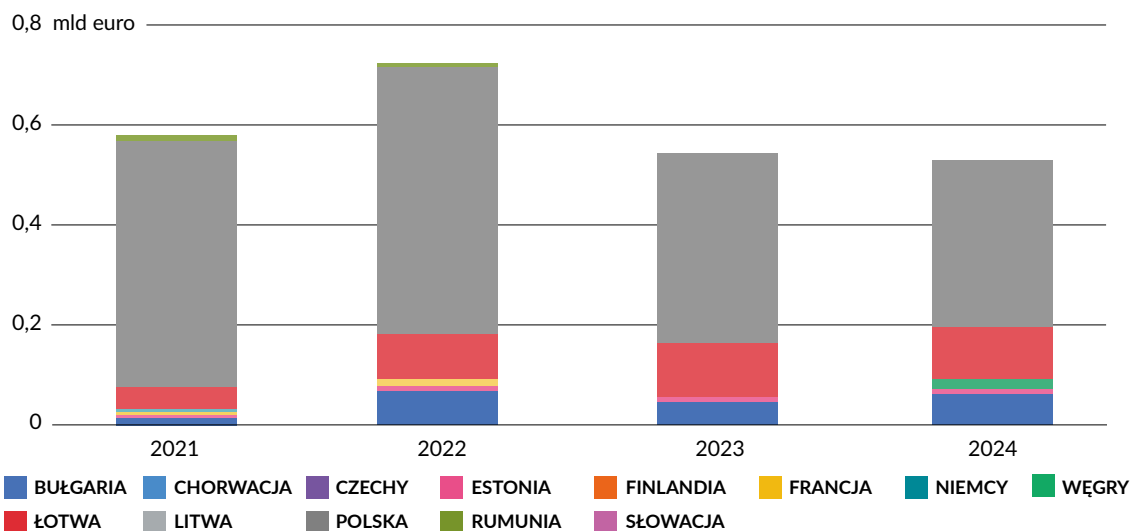
37 I. Levi, L. Wickenden, M. Vladimirov, T. Nikolov, *The Last Mile...*, *op.cit.*, s. 12.

38 Reuters, *Germany's Habeck: Poland committed to crude supply in case of Schwedt nationalization*, Reuters, 2024, <https://www.reuters.com/business/energy/germanys-habeck-poland-committed-crude-supply-case-schwedt-nationalization-2024-02-13/>.

LPG (350 mln euro)

Gaz płynny (LPG) to paliwo wykorzystywane głównie do ogrzewania domów, napędzania samochodów i w przemyśle. W grudniu 2024 r. weszły w życie przepisy 12. pakietu sankcyjnego, zgodnie z którymi rosyjski LPG został objęty unijnym embargiem (za wyjątkiem czystego n-butanu i izobutanu). Rosja zarobiła w 2024 r. ok. 0,5 mld euro na eksporcie LPG do UE. Polska, która historycznie importowała LPG koleją z Rosji, była krajem najbardziej dotkniętym tą decyzją.

Wykres 9. Wartość importowanego do UE skroplonego gazu ropopochodnego (LPG) z Rosji do UE w latach 2021–2024

15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Polski przemysł wykorzystał jednak czas pomiędzy ogłoszeniem pakietu sankcji a jego wdrożeniem na znalezienie alternatywnych dostaw, a Polska poparła sankcje. Pod naciskiem Węgier i Słowacji zrobiono wszelako wyjątek – sankcje nie objęły czystego n-butanu i izobutanu. W rezultacie są one nadal importowane z Rosji do UE. Substancje te są wykorzystywane w przemyśle i nie nadają się do sprzedaży w butlach gazowych, ale rosyjskie n-butan i izobutan są coraz częściej mieszane z propanem z innych źródeł, a następnie sprzedawane klientom indywidualnym³⁹.

Wycofanie tych substancji zmniejszyłoby dochody Rosji o ok. 350 mln euro rocznie. Ze względu na opór ze strony Węgier i Słowacji bardziej prawdopodobne jest jednak wprowadzenie ceł na import n-butanu i izobutanu na poziomie przynajmniej 30%, co sprawi, że mieszanie ich z propanem w celu sprzedaży jako LPG będzie ekonomicznie nieopłacalne.

39

XYZ, *Rosyjski n-butan omija embargo. Wzrost importu do Polski mimo unijnych sankcji*, 2025, <https://xyz.pl/dzieje-sie/rosyjski-n-butan-omija-embargo-wzrost-importu-do-polski-mimo-unijnych-sankcji-9100>.

3.2. Rosyjskie wyłomy (36,8 mld euro)

Drugi rodzaj luk jest rezultatem rosyjskich wysiłków zmierzających do omińnięcia sankcji i dalszego czerpania zysków z eksportu paliw kopalnych (w czystej lub przetworzonej postaci) do UE i państw trzecich. Zamknięcie tych luk jest ważne nie tylko z perspektywy osiągnięcia celu polityki UE, ale przede wszystkim z perspektywy wiarygodności Unii i skutecznego ograniczania przychodów Rosji. Omijanie sankcji podważa skuteczność unijnej polityki powstrzymywania Rosji i osłabia wizerunek całego bloku.

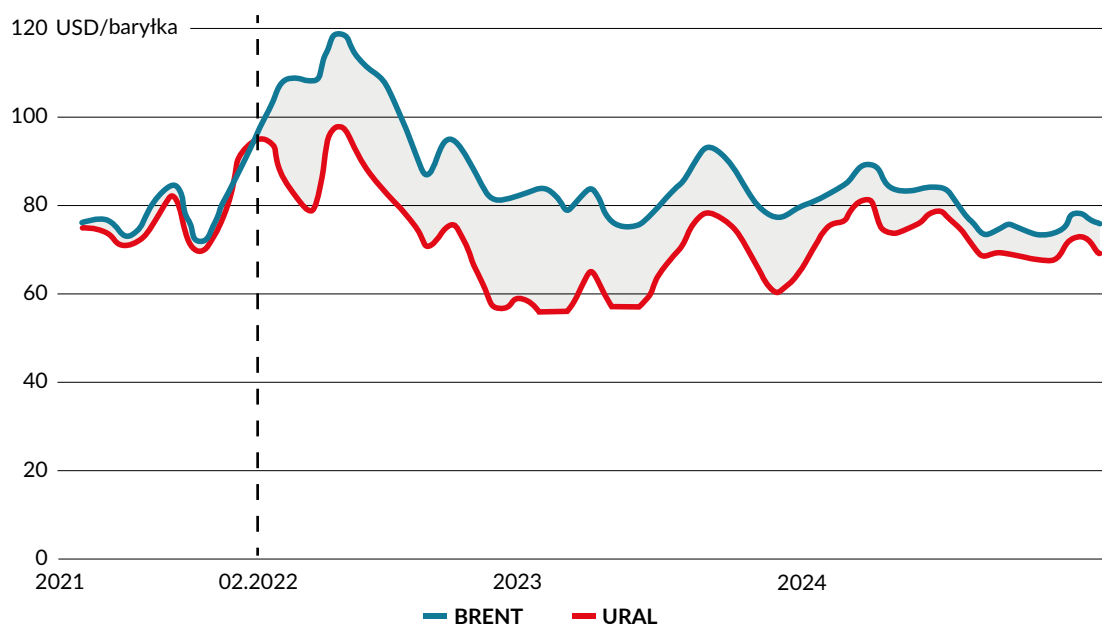
Flota cieni (31 mld euro)

Pod koniec 2022 r. kraje G7 i UE przyjęły pakiet ograniczający możliwość świadczenia usług frachtowych, a także ubezpieczeniowych dla rosyjskiej ropy do pułapu cenowego 60 dolarów za baryłkę (USD/bbl) oraz 45 USD/bbl dla produktów ropopochodnych. Miało to na celu ograniczenie zysków Rosji ze sprzedaży ropy na rynki niezachodnie bez wywoływania szoku podażowego. W tym czasie ok. 90% wszystkich ładunków rosyjskiej ropy obsługiwały firmy z państw koalicji sankcyjnej (głównie G7 + UE), co gwarantowało skuteczność w pierwszych miesiącach obowiązywania limitu cenowego.

Rosja znalazła jednak skuteczny sposób na obejście tych ograniczeń. W tym celu stworzyła tzw. flotę cieni – tankowce zarejestrowane i obsługiwane przez firmy spoza koalicji sankcyjnej. W większości są to statki stare lub w złym stanie technicznym, z nieodpowiednim ubezpieczeniem morskim. Szacuje się, że tylko w ubiegłym roku Rosja korzystała z ponad 500 takich jednostek (ponad 800 od początku inwazji⁴⁰), które obecnie obsługują ok. 80% rosyjskiego eksportu ropy drogą morską⁴¹.

Wykres 10. Uśrednione miesięczne ceny ropy Urals i Brent (USD/baryłka)

16

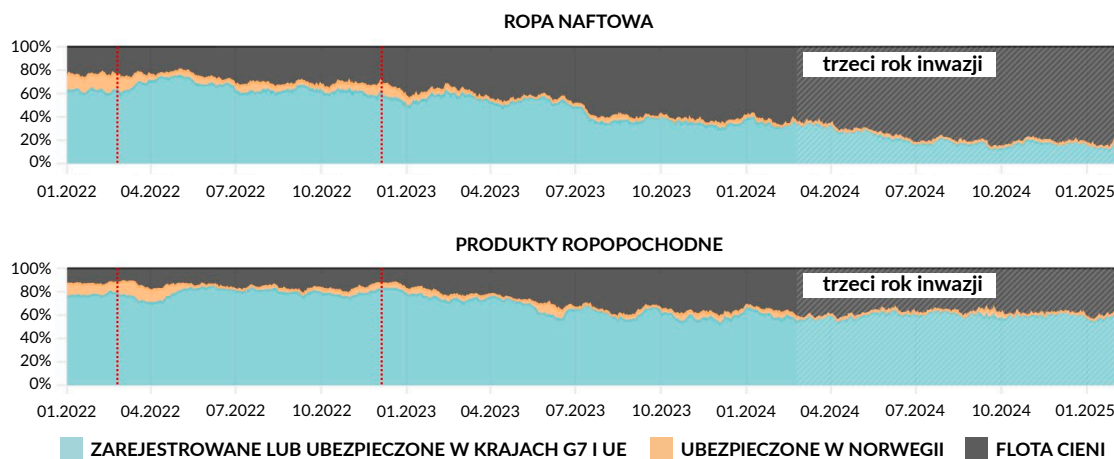
Źródło: opracowanie własne na podstawie Investing.com.

Flota cieni pozwoliła Rosji sprzedawać ropę powyżej limitu cenowego i zmniejszyć spread (różnicę cenową) między rosyjską ropą Urals a ropą Brent. Limit cenowy był najskuteczniejszy natychmiast po jego wprowadzeniu, pozbawiając Rosję nawet 20 USD/bbl przychodów. W miarę upowszechniania się korzystania z floty cieni (wiosna/lato 2023 r.)

⁴⁰ Main Directorate of Intelligence (Ukraine), *Shadow fleet*, War Sanctions, 2025, <https://war-sanctions.gur.gov.ua/en/transport/shadow-fleet>.
⁴¹ V. Raghunandan, P. Katinas, I. Levi, L. Wickenden, *Three years of invasion. EU imports of Russian fossil fuels in third year of invasion surpass financial aid sent to Ukraine*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/publication/eu-imports-of-russian-fossil-fuels-in-third-year-of-invasion-surpass-financial-aid-sent-to-ukraine/>.

spread zaczął się zmniejszać, a cena ropy Urals stale przewyższała limit cenowy⁴².

Wykres 11. Dostawy morskie rosyjskich paliw płynnych i ropy naftowej według kraju właściciela / ubezpieczyciela statku*

Źródło: V. Raghunandan, P. Katinas, I. Levi, L. Wickenden, *Three years of invasion...*, s. 11.

* Linie przerywane wskazują: datę rozpoczęcia rosyjskiej inwazji na Ukrainę; wprowadzenie zakazu na import ropy.

Kluczem do przywrócenia skuteczności pułapu cenowego jest częste aktualizowanie listy objętych sankcjami statków, która w przypadku UE obejmuje obecnie 342 jednostki. Szacuje się, że Rosja zainwestowała 14 mld dolarów w rozwój swojej „floty cieni”⁴³. Dlatego też nałożenie sankcji na te tankowce i ograniczenie ich zdolności do transportu rosyjskiej ropy jest samo w sobie kosztowne dla kluczowego sektora naftowego Kremla.

17

Dodatkowa redukcja limitu cenowego do 50 USD/bbl (miał być rewidowany co dwa miesiące, lecz nigdy to nie nastąpiło), co jest uzasadnione przy obecnych cenach rynkowych, pozbawiłaby Rosję dodatkowych 31 mld euro⁴⁴. Biorąc pod uwagę, że koszt wydobycia ropy w Rosji wynosi poniżej 20 USD/bbl, możliwe jest stopniowe obniżanie limitu cenowego nawet do 30 USD/bbl, co nadal pozostawiałoby margines rentowności dla Rosji (bez ryzyka szoku podażowego na globalnym rynku ropy) przy znacznym zmniejszeniu nadwyżki zysków⁴⁵. Ustalenie limitu cenowego na poziomie kosztów, ubezpieczenia i frachtu (CIF) uniemożliwiłoby również Rosji zawyżanie kosztów transportu i ubezpieczenia w celu utrzymania zysków pomimo limitu cenowego, co obecnie jest częstą praktyką.

Nierosyjskie paliwo z rosyjskiej ropy (3,5 mld euro)

Jednym z rosyjskich sposobów na skompensowanie strat wynikających ze zmniejszenia eksportu ropy naftowej do Europy jest przekierowanie jej do rafinerii zlokalizowanych w krajach trzecich – głównie w Indiach i Turcji. Tamtejsze rafinerie przerabiają rosyjską ropę, oferując na rynku europejskim atrakcyjne cenowo produkty naftowe. **Skala tego zjawiska obejmuje produkty na bazie rosyjskiej ropy naftowej o wartości ok. 3,5 mld euro rocznie**⁴⁶. Największymi odbiorcami produktów pochodzących z rosyjskiej ropy w 2024 r. były Holandia (ponad 3 mld euro), Francja, Rumunia, Hiszpania i Włochy (po ok. 1 mld euro).

⁴² Analizowano okres do lutego 2025 r.

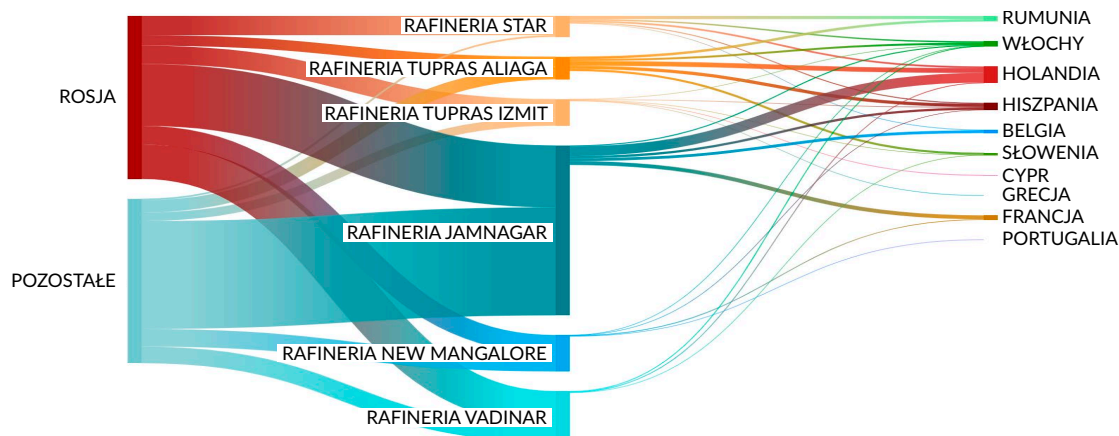
⁴³ C. Kennedy, *Moscow's Fading Shadow Fleet: Russian Oil Revenues are More Vulnerable than Ever*, Navigating Russia, 2025, <https://navigatingrussia.substack.com/p/moscows-fading-shadow-fleet-russian>.

⁴⁴ V. Raghunandan, P. Katinas, I. Levi, L. Wickenden, *Three years of invasion...*, op.cit., s. 24.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ P. Katinas, I. Levi, L. Wickenden, V. Raghunandan, *Presentation: 3 years since Russia's invasion: EU stakeholders*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2025/03/Presentation-3-years-since-Russias-invasion-EU-stakeholders-19-February-2025.pdf>.

Wykres 12. Import do UE produktów rafinacji rosyjskiej ropy w krajach trzecich

Źródło: P. Katinas, I. Levi, L. Wickenden & V. Raghunandan, *Tighter sanctions will slash Russian revenues by 20%*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2025/03/Presentation-3-years-since-Russias-invasion-EU-stakeholders-19-February-2025.pdf>.

Potencjalnym sposobem na załatwienie tej luki jest wprowadzenie wymogu zgłaszania pochodzenia ropy naftowej wykorzystywanej do produkcji produktów ropopochodnych oraz nałożenie embarga na import produktów wytwarzanych z rosyjskiej ropy naftowej. Alternatywnymi metodami są zablokowanie importu takich produktów poprzez nałożenie zakazu importu z rafinerii wykorzystujących rosyjską ropę lub wprowadzenie ceł na paliwa wytwarzane z rosyjskiej ropy.

18

UE powinna również zakazać firmom kupowania produktów naftowych pochodzących z rafinerii, które importowały ropę z tankowców objętych sankcjami. Zwiększyłyby to wpływ sankcji nałożonych na flotę cieni, zniechęcając rafinerie do rozładowywania ropy z tych tankowców.

Przeładunek rosyjskiej ropy na europejskich wodach terytorialnych (1 mld euro)

Jednym ze sposobów obejścia sankcji nałożonych na rosyjskie dostawy ropy drogą morską jest przeładunek ropy z tankowca na tankowiec (ang. *ship-to-ship* – STS). W dużej mierze, ze względów geograficznych, odbywa się to na wodach terytorialnych lub w wyłącznych strefach ekonomicznych krajów UE, głównie Grecji, Malty, Rumunii i Hiszpanii. Tego typu operacje pozwalają Rosji ukryć pochodzenie surowca, który następnie trafia na rynki UE i krajów trzecich. Wśród tankowców przeprowadzających takie operacje znajdują się również statki floty cieni. Całkowita wartość ropy przeładowywanej na wodach UE wyniosła w 2024 r. ok. 1 mld euro.

UE powinna ograniczyć swobodę operacji STS przeprowadzanych przez statki floty cieni na wodach terytorialnych i w wyłącznych strefach ekonomicznych państw UE poprzez wymuszenie większej transparentności ubezpieczeń P&I oraz wyrывkowe kontrole ubezpieczenia poszczególnych jednostek⁴⁷. Nie tylko zmniejszy to zyski Rosji, która będzie zmuszona do przeprowadzania takich operacji po wyższych kosztach, ale także zmniejszy ryzyko katastrofy ekologicznej na wodach UE.

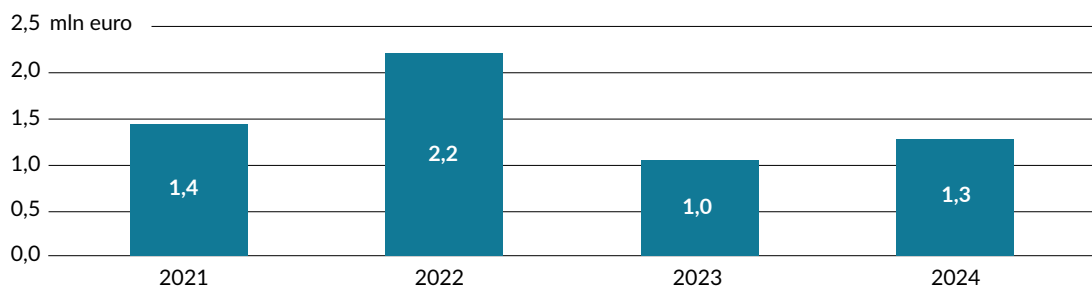
Nawozy (1,3 mld euro)

Wraz z ograniczeniem dostaw gazu ziemnego z Rosji do UE, który ze względów infrastrukturalnych nie może być eksportowany m.in. do Chin, zwiększył się eksport towarów z Rosji i Białorusi, które są produkowane przy użyciu tańszego rosyjskiego gazu. Najważniejszymi produktami tego typu są nawozy azotowe i wieloskładnikowe. Co prawda ich import z Rosji i Białorusi do UE w 2024 r. spadł o ok. 11% w porównaniu z 2021 r. – z 1,4 mld euro do 1,3 mld euro – jednak wciąż stanowi to znaczny wzrost w porównaniu z 2020 r., kiedy to import nawozów z Rosji

⁴⁷ Benjamin Hilgenstock, Anatolij Kravtsev, Yuliia Pavytska, *Oil Spill Insurance and the Shadow Fleet*, KSE Institute, 2025, <https://sanctions.kse.ua/en/oil-spill-insurance-and-the-shadow-fleet/>

i Białorusi do UE wyniósł mniej niż 900 mln euro. Tym samym na rynek UE trafia rocznie ok. 1,5 mld m³ gazu ziemnego w postaci gotowych produktów.

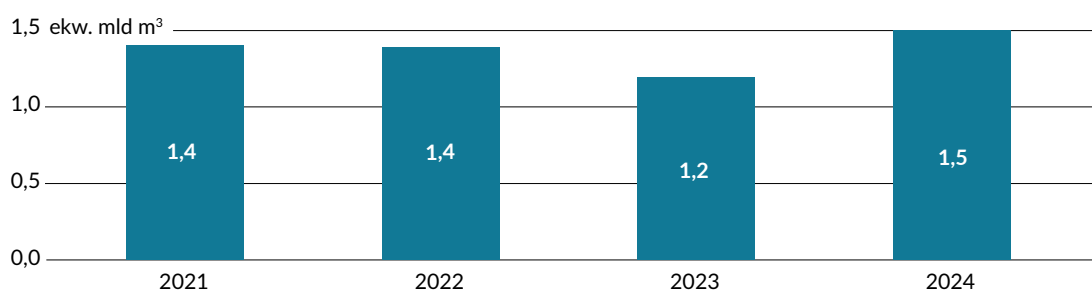
Wykres 13. Wartość importu do UE nawozów z Białorusi i Rosji w latach 2023–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Koszty związane z napływem rosyjskich i białoruskich produktów rozkładają się nierównomiernie pomiędzy państwami członkowskimi. W Polsce import wzrósł o ok. 55%, zagrażając krajowej produkcji. Import z Rosji i Białorusi długoterminowo zmniejsza rentowność unijnych producentów nawozów, którzy muszą korzystać z droższego niż w Rosji surowca. W efekcie przekłada się to na ryzyko dla unijnego sektora rolnego i bezpieczeństwa żywnościowego. Wraz z wprowadzeniem unijnego zakazu importu gazu ziemnego eksport rosyjskich i białoruskich nawozów do UE może jeszcze bardziej wzrosnąć.

Wykres 14. Import do UE nawozów z Białorusi i Rosji wyrażony w ekwiwalencie gazu ziemnego potrzebnego do jego produkcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu i danych przemysłowych.

Utrzymanie *status quo* – import nawozów produkowanych z rosyjskiego gazu ziemnego – jest sprzeczne z unijnym Clean Industrial Deal (CID), który ma na celu m.in. wspieranie dekarbonizacji produkcji nawozów w UE. Niskie ceny importu z Białorusi i Rosji utrudnią wysiłki podejmowane w ramach tej polityki.

Aby zachować rentowność produkcji nawozów w UE i zapobiec obchodzeniu ograniczeń w imporcie rosyjskiego gazu, konieczne jest wprowadzenie ceł na rosyjskie i białoruskie nawozy azotowe i wieloskładnikowe na poziomie kompensującym unijnym producentom różnicę między cenami gazu dla producentów unijnych i rosyjskich/białoruskich.

Parlament Europejski 22 maja 2025 r. przyjął wprowadzenie ceł i taryf oraz limitów ilościowych na rosyjskie i białoruskie nawozy. Wynoszą one 6,5% oraz 40–45 euro/t na lata 2025–2026. W kolejnych latach taryfy stopniowo będą rosły aż do docelowej kwoty 315 euro/t od 2028 r.⁴⁸ Aby wejść w życie, przepisy muszą jeszcze zostać zaakceptowane przez Radę.

Zastosowane rozwiązanie należy uznać za stosunkowo dobre z zastrzeżeniem, że jego pełny wpływ będzie odczuwalny dopiero od 2028 r. Do tego czasu rosyjscy i białoruscy producenci prawdopodobnie będą w stanie zachować konkurencyjność ich produktów na rynku UE poprzez obniżenie marży. Należy również monitorować, czy nie dochodzi do zjawiska reeksportu białoruskich i rosyjskich nawozów przez kraje trzecie, które mogą zatajać ich prawdziwe pochodzenie.

48 European Parliament, *Parliament approves new tariffs on Russian and Belarussian agricultural goods*, 2025, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250515IPR28464/parliament-approves-new-tariffs-on-russian-and-belarussian-agricultural-goods>.

4. Mapa drogowa – jak Komisja Europejska planuje odejść od rosyjskich paliw

6 maja 2025 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat zatytułowany *Mapa drogowa na rzecz zakończenia importu energii z Rosji* (dalej „mapa drogowa”). Miał on zostać opublikowany w lutym tego roku, jednak ze względu na różnice zdań w Komisji i wśród państw członkowskich jego publikacja opóźniła się o kilka miesięcy. Dokument nie jest wiążący i nie stanowi źródła prawa, ale jest wyrazem woli politycznej Komisji Europejskiej i podstawą do dalszych prac nad aktami prawnymi.

Unijna mapa drogowa odnosi się do celu wyznaczonego przez Komisję Europejską w planie REPowerEU i zgodnie z deklaracją przywódców UE w Wersalu⁴⁹ – całkowitego wyeliminowania rosyjskich paliw z UE do końca 2027 r.⁵⁰ Jako główne źródła zależności wskazuje gaz ziemny (w tym LNG), ropę naftową i wzbogacony uran. W ten sposób zwraca uwagę na wszystkie obszary, które wcześniej stanowiły „zaprojektowane luki”, wysyłając silny sygnał, że KE jest zaangażowana w ich eliminację.

Komisja Europejska 17 czerwca 2025 r. zaproponowała pierwszy akt prawny wdrażający mapę drogową⁵¹. Jest to propozycja legislacji, a zatem do czasu wdrożenia niezbędne jest przyjęcie wspólnej wersji Regulacji zarówno przez Parlament Europejski, jak i Radę. Ranga dokumentu przewiduje głosowanie w Radzie większością kwalifikowaną, co ma usprawnić proces i oddalić ryzyko zablokowania legislacji przez węgierskie lub słowackie weto.

Nie bez znaczenia jest fakt, że zarówno mapa drogowa, jak i propozycja Regulacji zostały opublikowane w trakcie polskiej prezydencji w Radzie UE. Od początku rosyjskiej inwazji Polska naciskała na podjęcie zdecydowanych działań w celu odcięcia dostaw paliw z Rosji, a środki służące osiągnięciu tego celu zostały uznane za jeden z priorytetów polskiej prezydencji.

20

4.1. Propozycje Komisji Europejskiej

KE w opublikowanych dokumentach wskazuje, że zależność od importu rosyjskiej energii stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa i gospodarki UE oraz jej państw członkowskich, ponieważ Rosja wykorzystuje dostawy energii jako broń, która zagraża stabilności i dobrobytowi w Unii⁵².

Mapa drogowa proponuje działania, jakie należy podjąć w celu wyeliminowania zależności od rosyjskich dostaw energii. Część z tych propozycji znalazła odzwierciedlenie w 17. pakiecie sankcji oraz w propozycji Regulacji z 17 czerwca 2025 r.

⁴⁹ European Council, *Versailles Declaration*, 2022, <https://www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf>.

⁵⁰ European Commission, *Commission Staff Working Document Implementing The Repower EU Action Plan: Investment Needs, Hydrogen Accelerator And Achieving The Bio-methane Targets*, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033922121>.

⁵¹ European Commission, *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on phasing out Russian natural gas imports, improving monitoring of potential energy dependencies and amending Regulation (EU) 2017/1938*, 2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0828&qid=1750669110360>.

⁵² Ze względu na zakres tego badania opis mapy drogowej nie uwzględnia wzbogaconego uranu, którego eliminacja z UE została wskazana w komunikacie.

Stopniowe redukowanie importu gazu ziemnego

KE ogłosiła w mapie drogowej wprowadzenie środków prawnych umożliwiających anulowanie dotychczasowych i zakaz zawierania nowych umów na import rosyjskiego gazu ziemnego. W propozycji Regulacji z 17 czerwca 2025 r. KE zamieściła:

- **zakaz zawierania nowych kontraktów** na import rosyjskiego gazu (zarówno LNG, jak i gazociągami) po 1 stycznia 2026 r.,
- **zakończenie obowiązywania umów krótkoterminowych (poniżej roku)** do 17 czerwca 2026 r. (w przypadku państw bez dostępu do morza – do końca 2027 r.),
- **całkowity zakaz importu rosyjskiego gazu** od 1 stycznia 2028 r.

Środki te teoretycznie doprowadziłyby do całkowitego wyeliminowania dostaw gazu do UE (LNG i rurociągi) do końca 2027 r. Do tego czasu jednak większość importu rurociągowego do UE (głównie umowy długoterminowe) o wartości ok. 7 mld euro rocznie wciąż byłaby legalna.

Opór polityczny prawdopodobnie osłabi wpływ regulacji UE. Największym wyzwaniem będzie nałożenie nowych przepisów na Węgry i Słowację. Już na etapie prac legislacyjnych oba państwa będą zabiegały o zmiękczenie przepisów. Nawet w przypadku ich przyjęcia w planowanej formie całkowity zakaz importu gazu i ropy może zostać zignorowany przez oba kraje, podważając skuteczność proponowanych środków i skutkując postępowaniami w sprawie naruszenia przepisów (ang. *infringement procedure*), a następnie postępowaniami przed TSUE. Zarówno w trakcie postępowania, jak i po ewentualnym nałożeniu sankcji, import surowców może nadal trwać.

Monitorowanie i weryfikacja pochodzenia gazu

21

Na podstawie mapy drogowej KE zaproponowała w Regulacji z 17 czerwca br., by importerzy rosyjskiego gazu byli zobowiązani do przedstawienia KE i organom celnym wyczerpujących informacji nt. pochodzenia gazu – za wyjątkiem ceny kontraktowej. W przypadku gdy firmy się z tego nie wywiążą, gaz importowany spoza UE będzie traktowany jako rosyjski, a więc import będzie zakazany. Informacje o kontraktach będą udostępnione regulatorom i ACER.

Jest to bardzo ważny krok w kierunku wyjaśnienia, ile gazu ziemnego z Rosji faktycznie dociera do UE. Obecnie dane te są czasami niekompletne, a dokładna weryfikacja kosztów transakcji jest trudna lub niekiedy wręcz niemożliwa.

KE słusznie dąży do zwiększenia przejrzystości poprzez wprowadzenie obowiązku monitorowania i identyfikacji gazu, ale nie jest jasne, kto będzie odpowiedzialny za certyfikację pochodzenia molekuł. Obecnie rosyjskie dostawy gazu rurociągowego docierają do UE przez Turcję, kraj znajdujący się poza jurysdykcją UE, który nie zapewnia wystarczającej przejrzystości i zgodności z przepisami UE. Podobne ryzyko dotyczy dostaw LNG. Istnieje prawdopodobieństwo, że nabywcy będą importować rosyjski gaz skroplony, a następnie odsprzedawać go pod innym oznaczeniem.

W przypadku firm posiadających długoterminowe kontrakty na import rosyjskiego gazu warunki *take-or-pay*⁵³ powinny być zgłaszane Komisji Europejskiej, ACER, DG ENER i innym zainteresowanym stronom. Wynika to z faktu, że w przeciwnym razie firmy posiadające kontrakty długoterminowe mogą zmaksymalizować import rosyjskiego gazu, który kupują powyżej klauzul *take-or-pay*, zapewniając nieuczciwą przewagę tym firmom i zwiększając dochody Rosji z eksportu.

Zaostrzenie sankcji wobec floty cieni

Jest to ważny krok w kierunku zwiększenia skuteczności limitu cenowego, a tym samym istniejących instrumentów nacisku na rosyjski sektor naftowy. Został on wdrożony 20 maja 2025 r. wraz z wprowadzeniem 17. pakietu sankcji. Konieczne są jednak dalsze aktualizacje listy statków objętych sankcjami.

⁵³ Klauzula *take-or-pay* – bierz lub płać – przewiduje minimalną ilość surowca, za jaką kupiec musi zapłacić niezależnie od tego, czy odbierze surowiec, czy nie. W rezultacie zmniejszenie importu staje się nieopłacalne. Za pomocą takich klauzul Rosja zabezpieczała się przed skutkami dywersyfikacji dostaw do danego kraju. Import powyżej wartości określonej w klauzuli jest dobrowolny.

Krajowe plany odejścia od rosyjskiego gazu i ropy

KE zaproponowała, by państwa członkowskie były zobligowane do przedstawienia jej do marca 2026 r. krajowych planów dywersyfikacji gazu i ropy, które przedstawiają działania niezbędne do zakończenia importu z Rosji do końca 2027 r.

Miałyby one zawierać informacje o aktualnych kontraktach, technicznych możliwościach dywersyfikacji dostaw oraz kamieniach milowych i ramach czasowych.

Główną wartością takich dokumentów będzie dostarczenie dokładnych informacji na temat istniejących umów i opcji dywersyfikacji. Będzie to stanowić podstawę dialogu Komisji z państwami członkowskimi na temat konkretnych kroków niezbędnych do osiągnięcia celu, jakim jest wyeliminowanie rosyjskich dostaw.

Można przypuszczać, że plany nie będą dokumentami wiążącymi, a ich główną wartością będzie dostarczenie rzetelnych informacji o aktualnych kontraktach i możliwościach dywersyfikacji. Podjęta zostanie również próba usystematyzowania dialogu z KE w tym zakresie, np. w ramach Grupy Koordynacyjnej ds. Gazu (GCG) i Grupy Koordynacyjnej ds. Ropy (OCG).

Doświadczenie z opóźnieniami w przedkładaniu KE przez państwa członkowskie krajowych planów na rzecz energii i klimatu pokazuje jednak, że publikacja planów odejścia od rosyjskich paliw może być znacznie opóźniona, co niektóre rządy mogą robić celowo.

Ważne jest zminimalizowanie okresu karencji przed pełnym wdrożeniem sankcji, aby ograniczyć czas, w którym Rosja będzie mogła dostosować się do polityki UE i opracować nowe strategie jej obchodzenia. Można to osiągnąć poprzez wdrożenie określonych w czasie, prawnie wiążących środków, które pomogą utrzymać tempo dywersyfikacji.

Dalsza agregacja zapotrzebowania na gaz i wsparcie dla produkcji biometanu

22

KE zasygnalizowała w mapie drogowej zamiar dalszego korzystania z mechanizmu agregacji popytu na gaz ziemny i rozważyć jego rozszerzenie. Planowane jest również stworzenie platformy wspierającej zwiększenie dostaw biometanu. Ponadto KE będzie współpracować z krajami w celu usunięcia barier regulacyjnych dla dywersyfikacji dostaw gazu.

Działania zidentyfikowane w tej sekcji są ważne, ale nie mają dużego potencjału do wprowadzenia rzeczywistych zmian. Najważniejszym z nich jest wsparcie produkcji biometanu w UE. REPowerEU wyznacza bardzo ambitny cel produkcji 35 mld m³ biometanu do 2030 r. Biorąc pod uwagę istniejące inwestycje i plany krajowe, można spodziewać się jednak luki podażowej w wysokości nawet 24 mld m³⁽⁵⁴⁾.

5. Rekomendacje

Aby całkowicie wyeliminować rosyjskie paliwa kopalne z UE do końca 2027 r., proponujemy następujące kroki, które stanowią rozwinięcie propozycji przedstawionych w maju i czerwcu 2025 r. przez Komisję Europejską w mapie drogowej odejścia od rosyjskich paliw kopalnych i mają na celu wyeliminowanie luk, jakie w tym planie zidentyfikowaliśmy.

5.1. Gaz ziemny

1. Eliminacja rosyjskiego LNG z rynku europejskiego

Najskuteczniejsze będzie całkowite zakazanie importu LNG z Rosji, co znalazło wyraz w propozycji Regulacji z 17 czerwca 2025 r. Dodatkowo konieczne jest wprowadzenie natychmiastowego zakazu zawierania transakcji spot (i odróżnienie ich od kontraktów krótkoterminowych).

- **Limit cenowy na import LNG ustalony na poziomie 17 euro/MWh⁵⁵** – w przypadku niepowodzenia całkowitego zakazu importu proponujemy limit cenowy, który mógłby zmniejszyć rosyjskie przychody o 49%, czyli szacunkowo o 2,8 mld euro rocznie, podczas gdy UE uniezależniłaby się od rosyjskiego LNG. Ważne jest jednak, aby nałożyć limit ilościowy – roczny dla każdego państwa członkowskiego – w połączeniu z limitem cenowym, aby zapobiec zwiększonej zależności i jeszcze bardziej ograniczyć dochody Rosji.
- **Inne środki, takie jak cło na rosyjskie LNG**, wymagają jedynie większości głosów. Cło w wysokości 50% mogłoby skutecznie wyeliminować zachęty finansowe dla importu z Rosji.
- **Całkowity zakaz przeładunku⁵⁶** w ramach bloku wpłynąłby jedynie na niewielki wolumen rocznego importu (0,5 mld m³ w 2023 r.), jednak zmniejszyłby unijną zależność i przychody Rosji o kolejne 23 mln euro. Rosja obecnie obchodzi unijny zakaz przeładunku LNG, dokonując go w Murmańsku, skąd gaz trafia na rynki spoza UE, a nie do portów UE. Transfery te odbywają się na zachodnich lub ubezpieczonych przez państwa zachodnie statkach. Takie praktyki powinny zostać zakazane przez UE w celu ograniczenia przychodów Rosji z eksportu, zamknięcia luk w sankcjach i stworzenia problemów logistycznych dla rosyjskiego sektora LNG.
- **Utrzymanie precyzji języka prawnego.** Skuteczność unijnej polityki będzie w dużej mierze zależała od tego, jak ściśle prawo UE kodyfikuje i egzekwuje definicje. Regulacja zaproponowana przez KE precyzyjnie reguluje tę kwestię (choć nie wyróżnia transakcji spot), jednak istnieje ryzyko rozmycia przepisów na dalszym etapie prac legislacyjnych. Kluczowe pozostaje utrzymanie precyzyjnych zapisów prawa.
- **Umożliwienie zerwania umów długoterminowych** na mocy tzw. siły wyższej, która najlepiej chroniłaby europejskie firmy przed groźbą sporów sądowych.

2. Eliminacja rosyjskiego gazu ziemnego z rurociągów

- **Całkowity zakaz importu rurociągami** będzie trudny do skutecznego wyegzekwowania nawet w przypadku wprowadzenia stosownych regulacji większością kwalifikowaną. Konieczne będzie wypracowanie regulacji akceptowalnych dla Węgier i Słowacji, aby uniknąć sabotażu wdrażania przepisu i długotrwałych procesów w TSUE⁵⁷.

⁵⁵ P. Katinas, *Leveraging interdependence...*, *op.cit.*

⁵⁶ Przeładunek to proces rozładowywania ładunku z jednego statku i przeładowywania go na inny podczas jego podróży z miejsca pochodzenia do miejsca docelowego.

⁵⁷ Państwo członkowskie jest zobligowane do przestrzegania prawa unijnego. W przypadku jego naruszenia Komisja Europejska może wszcząć postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości, czego skutkiem mogą być sankcje finansowe wobec tego kraju. Jak jednak pokazuje praktyka, postępowanie może być długotrwałe, a sankcje nie zawsze są skuteczne. Istnieje ryzyko, że w tym czasie import surowców z Rosji może być kontynuowany.

- **Cło na import gazu ziemnego rurociągami**, podobne do cła na LNG, jest najbardziej realnym podejściem. Zniechęciłoby to potencjalnych nabywców do kupowania rosyjskiego gazu po obniżonych cenach i byłoby niemożliwe do sabotażu przez Węgry i Słowację.
- **Dodatkowe wsparcie dla szybkiej budowy infrastruktury umożliwiającej dostawy do Węgier** pozwoliłoby zmniejszyć węgierski i słowacki opór wobec polityki eliminowania rosyjskiego gazu ziemnego. Konkretnie inwestycje powinny być zidentyfikowane na mocy krajowych planów dywersyfikacji.

3. Poprawa przejrzystości importu gazu ziemnego i LNG

- Rozporządzenie w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (REMIT)⁵⁸ wymaga szczegółowej sprawozdawczości na temat pochodzenia gazu, w tym tego, czy został on przeładowany, zmieszany lub przetworzony w krajach trzecich. Zapewniając organom regulacyjnym, przedsiębiorstwom i konsumentom jasne informacje na temat pochodzenia gazu ziemnego, środki te zwiększyłyby przejrzystość rynku, wzmocniłyby bezpieczeństwo energetyczne i wsparłyby egzekwowanie sankcji. Komisja powinna dokładnie przeanalizować potencjalne porozumienia dotyczące wymiany gazu, które mogłyby ukrywać pochodzenie rosyjskiego gazu, i zakazać takich porozumień.
- **Eliminacja opóźnień w deklaracjach celnych i pełne dane dotyczące przesyłu rurociągami**. Istnienie tych szarych stref w monitorowaniu i egzekwowaniu przepisów w czasie rzeczywistym umożliwia przepływ rosyjskiego gazu do UE bez odpowiedniego nadzoru. Chociaż UE dąży do wypełnienia tych luk, wyzwanie pozostaje znaczące i musi zostać rozwinięte oraz wyjaśnione we wnioskach legislacyjnych UE.
- **Kontrakty z rosyjskimi dostawcami gazu powinny być zgłaszane do ACER i Komisji Europejskiej** z wyszczególnieniem informacji na temat warunków *take-or-pay*.

24

5.2. Ropa naftowa

1. Eliminacja rosyjskiej ropy z UE

- **Zakaz importu rosyjskiej ropy przez Węgry i Słowację** rurociągiem Południowa Przyjaźń. Zakończyłoby on zwolnienie z unijnego zakazu importu ropy naftowej wykorzystywane przez te dwa kraje, które zwiększyły import oraz swoją zależność od rosyjskiej ropy w porównaniu z poziomami sprzed inwazji.
- **Zakaz podpisywania nowych kontraktów** na zakup rosyjskiej ropy naftowej. Powinno to obejmować zakaz przedłużania istniejących umów.
- **Wprowadzenie ceł na import rosyjskiej ropy naftowej** w przypadku niepowodzenia pełnego zakazu w celu zmniejszenia premii cenowej uzyskiwanej przez rosyjskich importerów w stosunku do cen ropy naftowej spoza Rosji (spread Urals-Brent).
- **Pełna przejrzystość umów** z Rosją wobec Komisji Europejskiej i przedstawienie planów jak najszybszego wyeliminowania rosyjskiej ropy z krajowych rynków.
- **Negocjacje z Ukrainą** w sprawie zatrzymania tranzytu ropy przez rurociąg Południowa Przyjaźń w odpowiedzi na rosyjską inwazję, a przynajmniej nieprzedłużanie tranzytu rosyjskiej ropy do UE po 2029 r., gdy wygasa obowiązująca umowa. Doprowadziłoby to do całkowitego wstrzymania importu rosyjskiej ropy przez istniejące szlaki dostaw niezależnie od skuteczności innych środków.

2. Eliminacja produktów ropopochodnych wytwarzanych z rosyjskiej ropy naftowej

- Import do UE produktów ropopochodnych, które są częściowo wytwarzane z rosyjskiej ropy naftowej, nie jest obecnie wymieniony w planie działania REPowerUE na rzecz zakończenia zależności od rosyjskich paliw kopalnych.

⁵⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (Dz. Urz. UE z 2011 r. L 326/1).

- **Zakaz importu produktów naftowych wytwarzanych z przetworzonej rosyjskiej ropy naftowej.** Zmniejszyłoby to przychody z eksportu rosyjskiej ropy naftowej o ok. 3,5 mld euro rocznie, jednocześnie eliminując zachęty dla krajów nieobjętych sankcjami, które nadal współpracują z Rosją.
- **Obowiązek zgłaszania pochodzenia** ropy naftowej wykorzystywanej do produkcji produktów naftowych importowanych do UE i zakaz importu.
- **Zakaz importu z rafinerii, które nie spełniają** obowiązku raportowania i wykorzystują rosyjską ropę.
- **Zakaz kupowania produktów naftowych pochodzących z rafinerii, które importowały ropę z tankowców objętych sankcjami.** Zwiększyłoby to wpływ sankcji nałożonych przez UE, USA i Wielką Brytanię na tzw. flotę cieni, zniechęcając rafinerie do rozładowywania ropy z tych tankowców.

3. Zmniejszenie zysków Rosji z przekierowania eksportu ropy naftowej i produktów ropopochodnych poza UE

- **Rozszerzenie listy sankcyjnej tzw. floty cieni** co trzy miesiące, aby zwiększyć tempo dostosowywania polityki UE do obchodzenia sankcji przez Rosję.
- **Rewizja limitu cenowego** (ang. *price cap*) na rosyjską ropę i produkty ropopochodne oraz stopniowa jego redukcja z 60 USD/bbl do 30 USD/bbl. Decyzja ta wymaga współpracy w ramach grupy G7.
- **Ograniczenie swobody operacji *ship-to-ship* (STS)** na wodach terytorialnych wyłącznej strefy ekonomicznej krajów UE poprzez wymuszenie większej transparentności ubezpieczeń P&I oraz wyrывkowe kontrole ubezpieczenia poszczególnych jednostek. Operacje STS stanowią ogromne zagrożenie dla środowiska w przypadku wycieku – ich usunięcie może kosztować ponad 1 mld euro⁵⁹. Są one logistycznie ważne dla Rosji i ułatwiają nabywcom ukrywanie pochodzenia rosyjskiej ropy, zwiększając ich dochody z eksportu.

25

4. Eliminacja rosyjskich firm z europejskiego przemysłu rafineryjnego

- **Nałożenie sankcji na Łukoil** i powiązane z nim firmy, co doprowadzi do wyeliminowania Rosji z przemysłu rafineryjnego UE na wzór USA i Wielkiej Brytanii. Spółki zależne Łukoilu nadal działają w granicach UE, co musi zostać zakazane⁶⁰.

5.3. LPG i nawozy

1. LPG – eliminacja rosyjskiego czystego n-butanu i izobutanu

- **Cła** na rosyjski czysty n-butan i izobutan pozwolą zmniejszyć premię za mieszanie ich z propanem i butanem z zamiarem sprzedaży jako LPG do celów innych niż przemysłowy.

2. Zmniejszenie importu rosyjskich i białoruskich nawozów

Ich zwiększona konkurencyjność na rynku europejskim jest wynikiem wypychania rosyjskiego gazu z UE i wykorzystywania go do produkcji na wschód od granicy Unii. W efekcie 1,5 mld m³ gazu ziemnego trafia do UE w postaci nawozów, narażając krajowych producentów na bankructwo.

- **Cło na rosyjskie i białoruskie nawozy azotowe i wieloskładnikowe** w celu zachowania rentowności produkcji nawozów w UE i zapobiegania obchodzeniu ograniczeń w imporcie rosyjskiego gazu.
- **Monitoring rosyjskiego i białoruskiego eksportu nawozów** celem niedopuszczenia do jego reeksportu do UE przez państwa trzecie.

⁵⁹ P. Katinas, L. Wickenden, *Ensuring an ecological disaster: 'Shadow' tanker spill could cost coastal states USD 1.6 bn*, CREA, 2024, <https://energyandcleanair.org/publication/ensuring-an-ecological-disaster-shadow-tanker-spill-could-cost-coastal-states-usd-1-6-bn/>.

⁶⁰ J. Keane, *How Russian energy giant Lukoil has manoeuvred through financial markets via Ireland*, The Currency, 2025, <https://thecurrency.news/articles/190585/how-russian-energy-giant-lukoil-has-manoevred-through-financial-markets-via-ireland/>.

6. Podsumowanie

W odpowiedzi na inwazję Rosji na Ukrainę Komisja Europejska uruchomiła plan REPowerEU, którego celem jest stopniowa eliminacja importu rosyjskich paliw kopalnych do końca 2027 r. Choć poczyniono znaczne postępy – przede wszystkim w ograniczaniu importu ropy naftowej i węgla – luki w projektowaniu i egzekwowaniu polityki nadal pozwalają na przepływ znaczących środków z UE do Rosji z tytułu importu paliw.

Do 2024 r. UE zmniejszyła import rosyjskich paliw kopalnych o prawie 80% w porównaniu z 2021 r. Wydatki firm z UE na rosyjskie paliwa spadły ze 100 mld euro do mniej niż 22 mld euro. Postęp ten był nierównomierny w różnych sektorach energetycznych. Import ropy naftowej drastycznie spadł, ale derogacje – w szczególności wobec importu rurociągiem Południowa Przyjaźń na Węgry i Słowację – pozwoliły rosyjskiej ropie naftowej na dalszy napływ do UE. Import gazu również zmalał, jednak bardziej ze względu na działania Rosji (np. sabotaż Nord Stream) niż proaktywną politykę UE. Warto zauważyć, że rosyjski import LNG do UE faktycznie wzrósł o 38% w porównaniu z 2021 r.

Identyfikujemy dwie główne kategorie luk prawnych podważających politykę UE:

- 1) zaprojektowane luki,
- 2) rosyjskie wyłomy.

Pierwsza z nich obejmuje wyłączenia polityczne dla niektórych krajów, takie jak trwający import rurociągiem na Węgry i Słowację. Druga odnosi się do strategii stosowanych przez Rosję w celu ominięcia sankcji, takich jak korzystanie z floty cieni, rafinacja ropy naftowej w krajach trzecich, takich jak Indie lub Turcja, oraz przeładunek ropy między statkami na wodach UE. Łącznie luki te zapewniły Rosji ok. 60 mld euro przychodu w 2024 r., z czego 22 mld euro trafiło do niej z państw UE.

Mapa drogowa Komisji Europejskiej z 6 maja 2025 r. oznacza polityczne zobowiązanie do osiągnięcia pełnej niezależności od rosyjskiej energii do końca 2027 r. Choć sygnalizuje ona podjęcie bardziej zdecydowanych działań – w tym zakazu zawierania nowych umów na rosyjski gaz i wzmocnionego egzekwowania sankcji – jej wdrożenie do prawa UE napotyka opór polityczny ze strony państw członkowskich, takich jak Węgry i Słowacja.

Dotychczasowe działania Unii w ramach planu REPowerEU przyniosły znaczące redukcje w imporcie rosyjskiej energii, jednak istniejące luki zagrażają wiarygodności i skuteczności polityki uniezależniania się UE od Rosji. Zamknięcie tych luk – poprzez środki prawne, skoordynowane egzekwowanie przepisów i strategiczne inwestycje w infrastrukturę – ma zasadnicze znaczenie zarówno dla pozbawienia Rosji dochodów, jak i zapewnienia europejskiego bezpieczeństwa energetycznego.

Jesteśmy na ostatniej prostej uniezależnienia się od rosyjskich paliw. Przy odpowiedniej determinacji możemy to zrobić bezpiecznie i w ramach założonej perspektywy czasowej.

Załącznik. Harmonogram sankcji

Tabela 2. Sankcje UE na rosyjskie paliwa

Data	Nazwa	Zakres	Surowiec
25.02.2022	2. pakiet	UE zakaże sprzedaży, dostaw, przekazywania lub eksportu do Rosji określonych towarów i technologii w zakresie rafinacji ropy naftowej	Ropa naftowa
8.04.2022	5. pakiet	Zakaz zakupu, importu lub transferu węgla i innych stałych paliw kopalnych do UE, jeśli pochodzą one z Rosji lub są z niej eksportowane, począwszy od sierpnia 2022 r.	Węgiel
3.06.2022	6. pakiet	Zakaz zakupu, importu lub transferu ropy naftowej i niektórych produktów ropopochodnych z Rosji do UE. Stopniowe wycofywanie rosyjskiej ropy naftowej potrwa od sześciu miesięcy w przypadku ropy naftowej do ośmiu miesięcy w przypadku innych rafinowanych produktów naftowych . Bułgaria i Chorwacja skorzystają również z tymczasowych derogacji dotyczących importu rosyjskiej ropy naftowej i próżniowego oleju gazowego	Ropa naftowa i produkty ropopochodne
1.08.2022	5. pakiet	Zakaz importu rosyjskiego węgla w mocy	Węgiel
6.10.2022	8. pakiet	Wprowadza do prawodawstwa UE podstawę do wprowadzenia pułapu cenowego związanego z transportem morskim rosyjskiej ropy naftowej do krajów trzecich oraz dalszych ograniczeń w transporcie morskim ropy naftowej i produktów ropopochodnych do krajów trzecich	Ropa naftowa i produkty ropopochodne
5.12.2022	Limit ceny	Limit cen ropy w mocy	Ropa naftowa
5.02.2023	Limit ceny	Limit cen na rosyjskie produkty naftowe w mocy	Produkty naftowe
25.02.2023	10. pakiet	Zakaz udostępniania pojemności magazynowych gazu (z wyłączeniem części instalacji LNG) obywatelom rosyjskim	Gaz ziemny
18.12.2023	12. pakiet	Egzekwowanie pułapu cen ropy naftowej, zaostrzenie przepisów dotyczących zgodności w celu wsparcia wdrażania pułapu cen ropy naftowej i ograniczenia obchodzenia przepisów. Zakaz przywozu skroplonego propanu	Ropa naftowa, LPG
24.06.2024	14. pakiet	Zakaz usług przeladunku rosyjskiego skroplonego gazu ziemnego (LNG) na terytorium UE w celu przeladunku do krajów trzecich. Zakaz nowych inwestycji w celu ukończenia projektów LNG w budowie	LNG
16.12.2024	15. pakiet	Zakaz dostępu do portów i świadczenia usług związanych z transportem morskim dla kolejnych 52 statków, które są częścią floty cieni Putina	Ropa naftowa
20.12.2024	12. pakiet	Zakaz LPG w mocy	LPG
24.02.2025	16. pakiet	Zakaz dostępu do portów i świadczenia usług związanych z transportem morskim dla kolejnych 74 statków, które są częścią floty cieni Putina. Zakaz tymczasowego magazynowania rosyjskiej ropy naftowej i produktów ropopochodnych w UE, niezależnie od ceny zakupu ropy i ostatecznego przeznaczenia tych produktów. Ograniczenia eksportu towarów i technologii, w szczególności oprogramowania związanego z poszukiwaniem ropy i gazu . Rozszerza zakaz dostarczania towarów, technologii i usług na potrzeby realizacji projektów związanych z ropą naftową w Rosji	Ropa naftowa
20.05.2025	17. pakiet	Sankcje na 189 statków floty cieni zwiększające łączną liczbę wyznaczonych statków do 342. Środki ograniczające wobec Surgutnieftiegazu	Ropa naftowa

Bibliografia

Bandouil S., *Slovakia resumes gas imports from Russia via TurkStream pipeline*, Kyiv Independent, 2025, <https://kyivindependent.com/slovakia-resumes-gas-imports-from-russia-via-turkstream-pipeline/>.

Energy Connects, *Romania to become EU's largest gas producer as Neptun Deep starts in 2027*, 2025, <https://www.energyconnects.com/news/gas-lng/2025/april/romania-to-become-eu-s-largest-gas-producer-as-neptun-deep-starts-in-2027/>.

European Commission, *Commission Staff Working Document Implementing The Repower EU Action Plan: Investment Needs, Hydrogen Accelerator And Achieving The Bio-methane Targets*, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52022SCO230>.

European Commission, *Energy imports dependency*, 2025, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2025#energy-imports-dependency>.

European Commission, *European Energy Security Strategy*, 2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0330>.

European Commission, *EU to fully end its dependency on Russian energy*, European Commission, 2025 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1131.

European Commission, *Mapa drogowa odejścia od rosyjskich paliw kopalnych*, 2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0440R%2801%29>.

European Commission, *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on phasing out Russian natural gas imports, improving monitoring of potential energy dependencies and amending Regulation (EU) 2017/1938*, 2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0828&qid=1750669110360>.

European Commission, *REPowerEU Plan*, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483>.

European Council, *EU sanctions against Russia*, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/>.

European Council, *Trade: Council adopts negotiating position on tariffs for a number of agricultural products and fertilisers from Russia and Belarus*, 2025, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/03/14/trade-council-adopts-negotiating-position-on-tariffs-for-a-number-of-agricultural-products-and-fertilisers-from-russia-and-belarus/>.

European Council, *Versailles Declaration*, 2022, <https://www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf>.

European Parliament, *Parliament approves new tariffs on Russian and Belarussian agricultural goods*, 2025, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250515IPR28464/parliament-approves-new-tariffs-on-russian-and-belarussian-agricultural-goods>.

Gizińska I., Wankiewicz P., *Lepiej z Rosji niż przez Chorwację: Przyszłość dostaw ropy na Węgry i do Słowacji*, OSW, 2024, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-09-09/lepiej-z-rosji-niz-przez-chorwacje-przyszlosc-dostaw-ropy-na-wegry-i>.

Guilbert K., *Slovak PM says end of Russian gas supply via Ukraine will hurt EU rather than Moscow*, Euronews, 2025, <https://www.euronews.com/my-europe/2025/01/02/slovak-pm-says-end-of-russian-gas-supply-via-ukraine-will-hurt-eu-rather-than-moscow>.

Hovet J., *Czech Republic becomes fully independent of Russian oil, government says*, Reuters, 2025, <https://www.reuters.com/world/europe/czech-republic-becomes-fully-independent-russian-oil-government-says-2025-04-17/>.

Jack V., *Slovak PM says end of Russian gas supply via Ukraine will hurt EU rather than Moscow*, Politico, 2025, <https://www.politico.eu/article/ukraine-slovakia-russia-gas-deal-power-robert-fico/>.

Katinas P., *Leveraging interdependence: An LNG price cap would have cut Russia's LNG export revenues by 60% in 2023*, CREA, 2024, <https://energyandcleanair.org/publication/lng-price-cap-would-have-cut-russias-lng-export-revenues-by-60-percent-in-2023/>.

Katinas P., Levi I., Wickenden L., Raghunandan V., *Presentation: 3 years since Russia's invasion: EU stakeholders*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2025/03/Presentation-3-years-since-Russias-invasion-EU-stakeholders-19-February-2025.pdf>.

Katinas P., Wickenden L., *Ensuring an ecological disaster: Shadow tanker spill could cost coastal states USD 1.6 bn*, CREA, 2024, <https://energyandcleanair.org/publication/ensuring-an-ecological-disaster-shadow-tanker-spill-could-cost-coastal-states-usd-1-6-bn/>.

Keane J., *How Russian energy giant Lukoil has manoeuvred through financial markets via Ireland*, The Currency, 2025, <https://thecurrency.news/articles/190585/how-russian-energy-giant-lukoil-has-manoevred-through-financial-markets-via-ireland/>.

Kennedy C., *Moscow's Fading Shadow Fleet: Russian Oil Revenues are More Vulnerable than Ever*, Navigating Russia, 2025, <https://navigatingrussia.substack.com/p/moscows-fading-shadow-fleet-russian>.

Kovács R., *Slovnaft can continue its export to Czechia*, CE Energy News, 2025, <https://ceenergynews.com/oil-gas/slovnaft-can-continue-its-export-to-czechia/>.

Lefebvre B., Schwartz F., *White House Debating Lifting Sanctions on Russian Energy Assets*, Politico, 2025, <https://www.politico.com/news/2025/04/23/white-house-debating-lifting-sanctions-on-russian-energy-assets-00306486>.

Levi I., Wickenden L., Vladimirov M., Nikolov T., *The Last Mile: Phasing out Russian oil and gas in Central Europe*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/publication/the-last-mile-phasing-out-russian-oil-and-gas-in-central-europe/>.

Lopatka J., *Czechs not looking to extend waiver for Russian-based oil products*, Reuters, 2024, <https://www.reuters.com/business/energy/czechs-not-looking-extend-waiver-russian-based-oil-products-2024-11-22/>.

Lukoil, *Lukoil and MOL Group sign memorandum*, Lukoil, 2025, <https://www.lukoil.com/PressCenter/Pressreleases/Pressrelease/lukoil-and-mol-group-sign-memorandum-of>.

Main Directorate of Intelligence (Ukraine), *Shadow fleet*, War Sanctions, 2025, <https://war-sanctions.gur.gov.ua/en/transport/shadow-fleet>.

MERO, *The TAL-PLUS project: key facts and figures*, 2025, <https://mero.cz/en/tal-plus/the-tal-plus-project-key-facts-and-figures/>.

Mlinarić R., *PM: Janaf ready to transport oil to Hungary, Slovakia*, HINA, 2025, <https://www.hina.hr/news/11692920>.

Moscow Times, *Gazprom complained about lack of money and demanded to raise gas prices for Russians*, Moscow Times, 2025, <https://www.moscowtimes.ru/2025/01/23/gazprom-pozhalovalsya-nanehvatku-deneg-ipotreboval-podnyat-tseni-nagaz-dlya-rossiyan-a153113>.

Novinite, *Bulgaria Ceases Russian Oil Imports: Parliament's Decision Marks End of Derogation*, Novinite, 2025, <https://www.novinite.com/articles/224553/Bulgaria+Ceases+Russian+Oil+Imports%3A+Parliament%27s+Decision+Marks+End+of+Derogation>.

Plinacro, *NPOO.C7.1.I3.01.0001 Strengthening the gas infrastructure*, Plinacro, 2025, <https://www.plinacro.hr/default.aspx?id=1354>.

Raghunandan V., Katinas P., Levi I., Wickenden L., *Three years of invasion. EU imports of Russian fossil fuels in third year of invasion surpass financial aid sent to Ukraine*, CREA, 2025, <https://energyandcleanair.org/publication/eu-imports-of-russian-fossil-fuels-in-third-year-of-invasion-surpass-financial-aid-sent-to-ukraine/>.

Reuters, *Germany's Habeck: Poland committed to crude supply in case of Schwedt nationalization*, 2024, <https://www.reuters.com/business/energy/germanys-habeck-poland-committed-crude-supply-case-schwedt-nationalization-2024-02-13/>.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (Dz. Urz. UE z 2011 r. L 326/1).

Rozporządzenie Rady (UE) 2023/2878 z dnia 18 grudnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz. Urz. UE z L 2023/2878).

Rudnik F., *Farewell to Europe: Gazprom after 2024*, OSW, 2025, <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-02-11/farewell-to-europe-gazprom-after-2024>.

Rudnik F., *Russian fossil fuel export revenues*, OSW, 2025, <https://www.osw.waw.pl/en/node/33189>.

XYZ, *Rosyjski n-butan omija embargo. Wzrost importu do Polski mimo unijnych sankcji*, 2025, <https://xyz.pl/dzieje-sie/rosyjski-n-butan-omija-embargo-wzrost-importu-do-polski-mimo-unijnych-sankcji-9100>.

Zaniewicz M. (ed.), Bohushenko A., Epik O., Naumenko D., Łoskot-Strachota A., Zachmann G., *Harvesting Green Energy: The Potential of Ukraine-EU Biomethane Cooperation*, Forum Energii, 2025, <https://www.forum-energii.eu/en/ukraine-eu-biomethane>.

Bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej. Jak uniezależnić się od rosyjskich paliw do 2027 r.?

FORUM ENERGII
ul. Wspólna 35/10, 00-519 Warszawa
NIP: 7010592388, KRS: 0000625996, REGON: 364867487

www.forum-energii.eu